

Vejledende læreplan for Lokale valg

A: Formål og Introduktion

Formålet for undervisningen i lokale valg

(Jf. § 38 i Hjemmestyrets bekendtgørelse om trinmål samt fagformål og læringsmål for folkeskolens fag og fagområder.)

Formålet med undervisningen er, at eleverne opnår indsigt og alsidige færdigheder inden for fire fagområder: håndværk og design, kunst og arkitektur, idræt og udeliv samt musik, sang, bevægelse og drama. Lokale traditioner og kulturelle arrangementer inddrages i de lokale valg med henblik på at skabe forståelse af sammenhænge mellem den kulturelle og den praktiske og musiske dimension. Undervisningen skal desuden medvirke til, at eleverne får indblik i og forståelse for moderne såvel som ældre kulturhistoriske værdier og udtryk.

Stk. 2. Undervisningen skal give eleverne positive oplevelser med praktisk, musisk og fysisk aktivitet. Undervisningen skal fremme elevernes psykiske velvære, oplevelsestrang, kreativitet og skaberglæde samt give dem tillid til egne praktiske evner og formåen inden for skabende aktivitet og ikke-sproglige udtryksformer.

Stk. 3. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne oplever værdien og glæden ved at udføre praktiske, musiske og fysiske aktiviteter i fællesskab med andre. Undervisningen skal styrke elevernes lyst til og øge deres forudsætninger for at deltage i lokale kulturelle, sociale og erhvervsrettede aktiviteter.

Stk. 4. Undervisningen skal give eleverne indblik i og forståelse af eget og andres samfunds kulturliv og levevis. Eleverne skal gennem arbejde med sammenhænge mellem materialer, tradition og kultur opnå kompetence til at vurdere og udvikle kulturelle udtryk og omgangsformer.

Kommentarer til formålet og fagets placering

Fagområdet lokale valg er obligatorisk for alle elever gennem hele skoleforløbet. Det vil sige, at der på alle tre trin i folkeskoleforløbet skal undervises i emner inden for de i formålsparagraffens stk. 1 nævnte 4 hovedområder: *håndværk og design, kunst og arkitektur, idræt og udeliv samt musik, sang, bevægelse og drama.*

Indholdet i de nævnte 4 hovedområder fastsættes lokalt ud fra de lokale ønsker, behov og muligheder og behøver ikke nødvendigvis bestå af de samme deldiscipliner på alle tre trin, ligesom de enkelte deldiscipliner ikke nødvendigvis er identiske med de i den vejledende læreplan foreslåede. Der kan således eksempelvis undervises bredt og tværfagligt i f.eks. håndværk og design på yngstetrinnet, specifikt i enkelte deldiscipliner på mellemtrinnet og specialiseret i én eller flere underdiscipliner på ældstetrinnet, eller der kan tilbydes forskellige deldiscipliner på de tre trin. Vigtigt er blot, at eleverne tilbydes en bred vifte af muligheder inden for de 4 hovedområder, således at der både gives eleverne mulighed for at erhverve sig kendskab til grundlæggende færdigheder og teknikker på flere felter og for fordybelse i enkelte discipliner, hvor eleven har udvist særlig interesse eller færdigheder.

Fagområdet har fået navnet lokale valg, fordi man ønsker at styrke dialogen mellem de lokale resurser og ønsker og skolen. Der er således mulighed for i de lokale læreplaner at medtage discipliner, man lokalt finder særligt vigtige, som der lokalt er traditioner for, eller som man har særlige muligheder for at undervise i. Mulighederne er meget vide og kan eksempelvis være uld-behandling, avittat, korsang, trommedans, klaver- eller orkesterspil, slalom og klatring for blot at nævne nogle.

Der er også lagt op til, at skolen bruger mennesker fra lokalområdet som undervisere i kortere eller længere perioder i forløb, der tilrettelægges i samarbejde med skolens faste lærere. Disse kan videregive særlig lokal viden, teknikker osv. og fungere som et supplement til skolens undervisere. Det kan også være hensigtsmæssigt at hente fagfolk fra andre skoler eller kommuner til varetagelse af fag eller fagområder, hvor både skole og lokalsamfund har brug for specifikke færdigheder eller viden.

Da de i den vejledende læreplan for lokale valg anførte læringsmål ikke er fastsat i bekendtgørelsesform, er disse i sagens natur ikke obligatoriske og kun ment som en vejledning for de enkelte skoler og kommuner. Derfor er der i forslag til undervisningen og forslag til evaluering kun anført enkelte eksempler, der kan tjene som inspiration til, hvorledes man lokalt kan udarbejde sådanne forslag. Eksempelvis vil en undervisning, der kun omfatter forslagene i den vejledende læreplan for idræt og udeliv på ingen måde blive alsidig og grundig nok. Man må altså nødvendigvis – selvom man lokalt vil anvende de vejledende læreplaner for lokale valg – supplere undervisnings- og evalueringsforslagene for at kunne leve op til fagets formål.

Læringssyn og arbejdsmetoder

Undervisningen i lokale valg tager udgangspunkt i praktiske opgaver. Gennem det praktiske arbejde og i dialog med lærere, elever, forældre, kunstnere, musikere, idrætsudøvere og andre personer med relation til fagområdet, vil eleven tilegne sig en lang række faglige teknikker samtidig med at han/hun udvikler mangeartede kompetencer inden for alle fag.

I arbejdet med forskellige former for udtryk sikres den kreative vinkel ved, at eleverne tænker og arbejder i kreative processer.

Alle elever skal arbejde med alle fagområdets 4 hovedområder, og på den måde opnå færdigheder inden for alle discipliner. Arbejdets organisering omkring læringsmål skal give eleverne mulighed for at få gode tekniske færdigheder og solide kompetencer i forskelligartede arbejdsprocesser.

Evnen til at kunne udtrykke sig ved hjælp af billeder, musik, hånd eller krop er enhver kulturs fundament. Som kulturfag skal lokale valg på samme tid være bærere af traditionen og kimen til nyudvikling. Denne dobbelthed i fagområdets natur skal styrkes og huskes. I skæringspunktet mellem kultur, tradition og nytænkning, ligger lokale valgs faglige muligheder.

Det er vigtigt at arbejde både fagspecifikt og i tværfaglige forløb. I fagspecifikke kursusforløb kan grundteknikker indlæres og øves. I tværfaglige forløb kan andre fagområder belyse teoretiske og praktiske sider af det faglige kerneområde, så der opstår helt ny viden og indsigt for eleverne.

Den praktisk musiske dimension i skolen skal sikre, at elevernes sanser, intelligenser og læringsstile aktiveres og imødekommes for på den måde at ”åbne nye vinduer” ud mod den verden vi lever i. Undervisningens tilrettelæggelse bør således sikre en faglig bredde og dybde, der støtter elevernes forskellige måder at tænke, lære og arbejde på.

Brugsanvisning til læreplanen

Læreplanen er delt op i 4 afsnit svarende til de i formålsparagraffen angivne hovedområder:

- håndværk og design,
- kunst og arkitektur,
- idræt og udeliv,
- musik, sang, bevægelse og drama.

De enkelte afsnit er yderligere opdelt i delområder og opstillet i fire spalter, som vist i nedenstående figur.

<i>Læringsmål</i>	<i>Forslag til undervisningen</i>	<i>Forslag til evaluering</i>	<i>Forslag til undervisningsmaterialer</i>
Delområde		Delområde	
I denne spalte anføres de vejledende læringsmål for delområderne	I denne spalte anføres forslag til undervisningsaktiviteter, -forløb og -metoder i relation til de enkelte læringsmål eller grupper af læringsmål. Forslagene skal ses som eksempler på, hvordan der kan arbejdes med de pågældende læringsmål, og er udelukkende vejledende.	I denne spalte anføres forslag til evalueringen ud fra læringsmålene i 1. spalte. Forslagene skal ses som eksempler på, hvordan der kan evalueres ud fra de pågældende læringsmål, og er udelukkende vejledende.	I denne spalte anføres forslag til undervisningsmaterialer – såvel materialer til elevernes brug som vejledende materialer til lærerens brug. Forslagene skal ses som eksempler på, hvilke typer af materialer, der kan anvendes i arbejdet, og er udelukkende vejledende.

Læringsmålene

De i læreplanen foreslåede læringsmål er ikke opstillet i prioriteret rækkefølge, ligesom de ikke er udtryk for en faglig progression: de er lige vigtige og skal ikke nødvendigvis tages i den rækkefølge, de er opstillet i. Der er læringsmål med en bred betydning, som kræver lange faglige og tværfaglige forløb, før de kan nås, og der er læringsmål, som er små redskabsmål, der både kan stå alene, og som kan indgå som en del af større projekter, emner og forløb.

Læreplanens opbygning gør det muligt at lade sig inspirere af de forslag til undervisning og aktiviteter, der er knyttet til de foreslåede læringsmål. Aktivitetsforslagene er ikke fyldestgørende som undervisning inden for det enkelte foreslåede læringsmål, men blot enkelte forslag blandt mange mulige.

Forslag til undervisningen

Undervisningsaktiviteterne er designet således, at de nogen gange anslår en metode, andre gange en arbejdsproces for lærere såvel som for elever. Undervisningsforslagene kan godt bruges alene, men samtlige foreslåede læringsmål indgår bedst i en bredere sammenhæng med andre læringsmål og fag, for at skabe en solid faglig udvikling.

Begynd hvert forløb med at samle de læringsmål, eleverne skal arbejde med. Find ligeledes relevante læringsmål inden for andre fag og fagområder. Når alle læringsmål er samlet, vurderes hvilke emner eller indhold, der er bedst egnet, som fællesparaply over læringsprocesserne. Først derefter begynder planlægningen af de enkelte undervisningsaktiviteter. For hver undervisningsaktivitet vælges den undervisningsorganisering, der fremmer læringsmålene mest.

Forslag til evaluering

Der evalueres med eleverne på mange måder i hverdagen. Evalueringensforslagene i lærerplanen er både tænkt som forslag og som fokuspunkter i en undervisningssituation. Her skal man huske, at det er læringsmålet, der skal evalueres ud fra, hvad enten man vælger de i læreplanen foreslåede, eller lokalt udarbejder sine egne. Det betyder, at en god evaluering starter med at sikre, at målet er helt tydeligt og forståeligt for eleverne såvel som for forældrene. Evaluering er til tider udelukkende resultatorienteret og ligger som direkte opfølgning, når et produkt er færdiggjort. Andre gange er evaluering mere langsigtet og foregår ved, at gamle og nyere produkter, arbejdsmetoder eller forløb sammenlignes på forskellige aftalte tidspunkter af året eller i løbet af trinnet. Det er vigtigt at evaluere både i hverdagen og med større tidsintervaller. Evalueringen er elevens, forældrenes og lærerens fælles redskab til at følge elevens udvikling og sikre, at eleven når de mål, der er fastsat for hvert forløb og på hvert trin. Opbevaring af instruktioner, opgaver og vejledninger i en mappe eller lignende, understøtter evalueringen på både kort og lang sigt. Derudover vil opbevaring af forskellige produkter eller forskellige former for fotoregistrering være vigtig som dokumentation af samtlige færdigheder og læringsprocesser.

Foruden den mundtlige og skriftlige evaluering er der i lærerplanen foreslået en kasse til opbevaring af alle fremstillede produkter. Denne kasse kan samtidig indeholde de forskellige opgavetyper og vejledninger mv., eleven har fået, og kan således give den langsigtede evaluering perspektiv.

Forslag til undervisningsmaterialer

De anførte forslag til undervisningsmaterialer er både til brug for læreren selv og til brug for eleverne.

Alle relevante grønlandske udgivelser er søgt medtaget. Herudover skal det understreges, at der i udvælgelsen af de øvrige materialer ikke er foretaget en sammenlignende vurdering af de enkelte forlagsudgivelser. De anførte materialer skal således ses som eksempler på de typer materialer, der skønnes anvendelige, og angivelserne er på ingen måde et udtryk for, at den pågældende udgivelse vurderes som værende af højere kvalitet end andre tilsvarende materialer.

Materialeangivelserne skal derfor heller ikke betragtes som udtømmende, og skolerne og de enkelte lærere opfordres til selv at foretage materialesøgninger for løbende at ajourføre skolens materialesamling til faget.

Planlægning af undervisningen

På yngstetrinnet er fokusområderne indsamling af bredere erfaring og oplevelser med forskellige materialer, udtryksformer og arbejdsmetoder.

Håndværk og design

I håndværk og design kan indgå fagene: håndarbejde, sløjd, hjemkundskab og design. Udgangspunktet for arbejdet med håndarbejde er at give forståelse for materialer og deres brug i hverdagen. Der fokuseres på konstruktive arbejdsmetoder, materiale- og farvevalg samt på indsigt i grønlandske og andre landes håndværksstraditioner.

Design er især planlægning af ideprocesser med fokus på forandring og nytænkning. Undervisningen skal give eleverne bevidsthed om egne og andres muligheder i de særlige kulturelle fællesskaber og sammenhænge vi lever i.

Arbejde i køkkenet eller værksted kræver en hverdagspraksis, hvor omgang med maskiner, værktøj og redskaber foregår sikkert og ansvarligt. Det er derfor vigtigt at sikre elevernes tekniske- og sikkerhedsmæssige færdigheder, så de får mulighed for at arbejde både traditionelt og eksperimenterende med de forskellige håndværk og de hertil hørende faglige metoder.

Omgang med mange forskellige typer af materialer i forskellige typer af arbejdsprocesser er omdrejningspunktet i håndværk og design og kræver, at eleverne opnår forståelse og indsigt i naturens resurser og deres betydning i en bredere samfundsmæssig sammenhæng.

Eksempel på et eksemplarisk forløb ud fra de foreslåede læringsmål i håndværk og design samt andre discipliner fra lokale valg: håndarbejde, drama og musik:

”Fisk i lange baner”

Læringsmål:

- kan bruge fantasi og oplevelser som udgangspunkt for skabende arbejde med tekstiler (håndarbejde)
- behersker enkle dekorationsteknikker, f.eks. stofmaling og broderi (håndarbejde)
- har arbejdet med kropslige figurer og figurer i rummet (drama)
- kender og fornemmer rytme, start/stop og puls (musik)
- udvikler evnen til at samtale om egne og andres arbejder (håndarbejde).

Tema for forløbet er natur, rytme og dekoration.

Lad eleverne finde og se fotos, billeder og tegninger af forskellige fisk. Når eleverne har set på billederne af fiskene, snakkes om fiskens egenart og udseende. Hvilken retning har fisken: svømmeretning med hoved forrest, halen bagerst, tal om halens størrelse og facon, størrelse på fisk, finner, øjne osv., og tal om fiskens svømmestil, kropsbevægelse osv.

Eleverne vælger sig en fisk, som de prøver at være. To og to går eleverne sammen og prøver at lave små forløb, hvor den ene fisk skal vise, at den er større end den anden, eller den ene fisk er bange for den anden, der gerne vil være venner. Tal om hvordan man bevæger sig, når man er stor, bange, glad osv.

Lad eleverne se ”Andy Warhol og popkunsten”, Flowers, 1970.

Silketryk på papir

Eleverne maler med brede og smalle pensler 6 lange stofbaner (30cmx2m) i primær og sekundær farver - en farve til hver bane. Eleverne blander så mange nuancer de kan mellem pastel og mørk.

Lad banerne tørre. Eleverne fremstiller skabeloner ved at lave en tegning af en fisk i så naturalistisk stil som muligt. Der arbejdes på A4 papir, og fisken skal fylde hele papiret. Sæt tegningen fast med tape på en plastiklomme af kraftig kvalitet. (Klip plastiklommen op i siderne så der bliver to stykker i A4 format.)

Fisken klippes/skæres ud af plastet. For at eleverne skal få en fornemmelse af tryk og rytme afprøver de skabelonen på lange baner af papir. Lad dem trykke i hurtige og langsomme forløb (mønstret tæt på og langt fra hinanden) og i dans (overlappinger, drejninger).

Snak om, hvilke rytmer, forløb eller danse, der virkede bedst, når der skulle trykkes, og hvilke der virkede bedst på papiret.

På de lange stofbaner, der tapes fast på bordet, trykkes fisken i et rytmisk forløb ved at dubbe farve igennem skabelonen. Mal til sidst med pensler, og stram konturen på fisken op.

De færdige bannere stiftes fast på trælistor og hænges op som udsmykning eller rundeler.

Efter ophængning vurderes bannerne i forhold til rummet, hvor de hænger, og det vurderes, hvordan de anvendte farver virker.

Kunst og arkitektur

Udgangspunktet for arbejdet med fagene kunst og arkitektur er at skabe bevidsthed om billeder, rum og materialers forskellige udtryk og betydning. De foreslåede læringsmål har afsæt i faglige og tekniske færdigheder såvel som i de kompetancer, der fremkommer via planlægning og gennemførelse af forskellige arbejdsprocesser.

Arbejdet med billedlige udtryk kræver, at undervisningen bruger inspirationskilder både fra den konkrete virkelighed og fra billedmateriale. Det er vigtigt, at eleverne arbejder både selvstændigt og i grupper, da mange beslutninger kvalificeres i en diskussion af flere muligheder. Når teknikker og færdigheder kan bruges selvstændigt, er det tid til at inspirere eleverne til at arbejde med friere udtryk. I arbejdet med kultur, tradition og materialer skal eleverne møde det kendte såvel som det overraskende - på den måde trænes eleverne i at turde udtrykke nye ideer og tanker.

Eksempel på et eksemplarisk forløb ud fra de foreslåede læringsmål i kunst og arkitektur og foreslåede læringsmål i design, samt læringsmål fra andre fag og fagområder: naturfag, samfundsfag og religion og filosofi:

Projekt "Kirken"

Læringsmål:

- har arbejdet med billeders betydning og hvordan billeder virker i forskellige rum (kunst)
- har oplevet og erfaret forskellige rums betydning (arkitektur)
- har erfaring med maleri med vandopblandelige farver (kunst)
- har arbejdet med enkle materialeundersøgelser (design)
- har kendskab til enkle skitseprocesser (design)
- kender almindeligt forekommende materialer og deres navne... (naturfag/ kræfter og stoffer)

- kan beskrive almindeligt forekommende materialer og deres egenskaber (naturfag/ kræfter og stoffer)
- har arbejdet med synet, kan skelne farver, kender farvernes navne.... (naturfag/ liv og livsformer)
- kan gøre sig overvejelser om levevilkår og dagligdag i forskellige kulturer og samfund til forskellige tider ved at arbejde med billeder, kortere trykte tekster, elektroniske medier mv. (samfundsfag)
- kan udtrykke deres oplevelse af og viden om kulturer og samfund gennem kreativt udtryk – illustrationer, collager, modeller, rollespil mv. (samfundsfag)
- kender til hovedindholdet og personerne i de vigtigste fortællinger fra fortrinsvis Det Gamle Testamente (religion og filosofi)
- kender nogle grundlæggende bibelske billeder og symboler (religion og filosofi).

Ovenstående er de konkrete læringsmål for undervisningen, dertil kommer emnets mål:

Det forventes, at eleverne efter forløbet kan forstå og forklare, hvad der gør en kirke til et helt særligt rum.

Arbejdsspørgsmålet for lærere og elever er derfor: Hvad gør en kirke til et helt særligt rum?

Projektet starter med at forholde sig til rum: forskellige rum på skolen, i hjemmet, på biblioteket, i kommunen, kirken osv. Hvert rum fotograferes og registres med målinger. Alle rum kommer op på plancher og sammenlignes i forhold til: funktion, farver, billeder på vægge og anden dekoration, lysindfald og størrelse. Eleverne arbejder sammen i små grupper på 2 eller 3.

Næste fase er arbejdet med farverne. I ovenstående fase blev det tydeliggjort, hvilke farver der bruges i kirkesammenhænge og i andre sammenhænge. Man finder billeder, fotos, tegninger og lignende af kirker fra hele verden. Herefter kategoriseres alle billeder efter kirketradition. Der diskuteres og tales om, hvilke forskellige kirketraditioner der er fundet. Hvordan går man i kirke andre steder?

Derefter studeres hvilke billeder, ikoner og anden dekoration, der findes inde i kirkerne. Disse informationer kategoriseres efter: motiv, farver og kirketradition. Eleverne arbejder sammen i små grupper af 2 eller 3.

Eleverne skal nu lave et kirkebillede. Præsten inviteres til at fortælle om vigtige og særlige begivenheder fra Biblen. Gruppevis vælger eleverne en historie fra kristendommen, som skal illustreres.

Materialerne er vandbaserede farver til maleri. Først laves skitser på papir. Når skitsen er besluttet, forstørres tegningen ved hjælp af overheads eller matematiske firkanter. Farverne planlægges i forhold til, hvad der skal fortælles, og præsten hjælper som konsulent sammen med de mange bøger om kirkekunst. Eleverne arbejder sammen i større grupper på 4 – 6.

De færdige billeder fotograferes med digitalkamera og udstilles i kirken, skolen, på kommunekontoret eller hvor der er bedst plads og mulighed.

Tredie fase handler om at skabe rammerne for en kirke. Der tales om fordybelse, religiøsitet, historier fra biblen, historier fra andre religioner og om det at tro og tænke på livet og livet efter døden. Derefter stilles spørgsmålet: "Hvad skal kirken kunne"? Der opstilles kriterier for kirkens funktioner.

Materialer skal undersøges, og man går igen på tur i byen/bygden for at finde ud af, hvilke materialer der bliver brugt til at bygge med. Undersøgelserne laves om til materialelister. Hvert materiale skal desuden beskrives for sine kvaliteter. Diskuter, hvilke typer ord der skal bruges, f.eks. kold, varm eller smuk og skøn. Find de ord der fortæller mest og er fælles forståelige. Kig på kirker fra forskellige lande, vælg nogle enkelte og find ud af mere om dem. Hvilke kirker er de flotteste, og hvad gør dem flotte? Hvilke materialer er de bygget af, og hvilket klima og hvilken kultur fungerer de i?

Find fællestræk ved de kirker, der er kigget på. Find ud af hvilken grundide, der ligger bag de fællestræk, der er for de fleste kirker. Opstil de fundne fællestræk i søjlediagrammer.

Eleverne arbejder sammen i nye større grupper på 4-6 .

I fjerde fase skal kirken tegnes efter opstillede kriterier for kirkens funktioner, farveholdning, materialeudtryk, kirkens udtryk og billeddekorationer og lysets virkning i rummet.

Dette forarbejde gøres flot og tilgængeligt enten på plancher eller i scrapbøger. Der kan tegnes på sort papir med farveblyanter, bl.a. for at vise lysets virkninger. Eleverne arbejder sammen i nye mindre grupper på 3-4, som arbejder sammen under resten af projektet. Er det muligt skal kirkerne bygges i relevant størrelsesforhold, så de kan åbnes og give indblik i kirkens rum.

Der afsluttes med en udstilling og fremlæggelser om elevernes kirker med musik og salmer, hvorefter præsten kan holde en lille tale om hver kirkes særlige virkninger på ham som præst. Registreringer af kirkerne sættes pænt op i mindre mapper og udsendes til flere præster, kirker og menighedsråd, der bedes kommentere forslagene.

I projektet vil der måske opstå behov at udvide samarbejdet med andre fag, f.eks. sløjd som samarbejdspart i bygning af kirke, krucifiks, altertavler, kirkemøbler osv. eller håndarbejde som samarbejdspart i forhold til fremstilling af altertekstiler, præstens kåber o.a.

Idræt og udeliv

Legen er det naturlige omdrejningspunkt i alle kropslige aktiviteter. Det legende er også udforskende og et naturligt afsæt i aktiviteter og forløb med kroppen i centrum.

Idræt og udeliv tager udgangspunkt i kroppens udtryk, og tilegnelsen af forskellige teknikker og aktiviteter i det fri. Oplevelser med kropsaktiviteter inde og ude skal give eleverne viden om og lyst til at styrke deres fysik ved at bruge kroppen rigtigt i fritiden såvel som i arbejdssituationer. Idræt og udeliv skal samtidig give eleverne indsigt i og forståelse af, at naturen både er fuld af oplevelser og muligheder, men ligeledes at den særlige arktiske natur er sårbar og kræver ansvarlig optræden.

Al undervisning tilrettelægges med vægt på forskelligartede krops- og koordinationsfærdigheder og på oplevelser og aktiviteter i en sikker og ansvarlig form. Koordination og rytme bruges i mange sammenhænge ud over idrætsaktiviteter og skal styrkes og trænes som en del af idræt og udelivs mål, men også fordi koncentration, fordybelse og fokusering er redskaber, der er brug for i mange andre sammenhænge.

Vigtig er stadig legen, det legende og legens fællesskabsmuligheder. I og gennem leg og de fællesskaber, der opstår i legen, opstår et naturligt socialt- og følelsesmæssigt udviklingsrum for eleverne.

Eksempel på et eksemplarisk forløb ud fra de foreslåede læringsmål i idræt og udeliv:

Læringsmål:

- har tilegnet sig forskellige færdigheder inden for boldbasis
- har tilegnet sig færdigheder inden for holdidrætter
- kender og har oplevet forskellige former for opvarmning.

Tema for forløbet er dribling i basketball

Eleverne har hver en bold og står på en linje og ser på læreren, der foreviser dribling, som eleverne derefter efterligner.

Læreren løber i roligt tempo foran eleverne rundt i salen. Efter hver løbeomgang finder læreren på en ny måde at dribble på. Eleverne skal efterligne lærerens driblinger.

Bolddans: Til god musik danser eleverne rundt i salen, samtidig med at de dribler. Eleverne går sammen to og to. Den ene finder på en måde at dribble på, og den anden skal forsøge at gøre det samme. Efter et minut skiftes der roller. Øvelsen køres i et passende tidsrum.

Ståtrold med bold: På en passende bane udnævnes 1-4 fangere (har ikke bolde). Resten af eleverne har en bold hver og dribler rundt på banen. Når en fanger rører en spiller, er spilleren ”død” og skal stå med spredte ben. Den ”døde” kan befries, når en anden elev har driblet sin bold igennem den ”dødes ben”. Spillet kan udvikles ved at ændre banestørrelse, antal fangere, forskellige bolde, dribling med fod/hånd eller ved at fangerne i stedet for at røre en person skal forsøge at røre en bold.

Puslespilstafet: Eleverne deles i 3-4 hold og står bag baglinjen. I modsatte ende af salen ligger brikkerne til et let puslespil (et puslespil til hver hold). De forreste på hvert hold har en bold og dribler ved startsignal, så hurtigt de kan ned til puslespillet, samler een brik op og dribler tilbage til holdet. Straks nr. to i rækken får bolden, må denne dribble ned efter den næste brik og tilbage. Sådan fortsættes til der ikke er flere brikker at hente. Samtidig skal de elever, der ikke er i gang med at dribble, forsøge at samle brikkerne til det færdige billede hurtigst muligt.

Driblekonge (se undervisningsforslag).

Stereobold: Der spilles 5 mod 5 på en basketbane med 1 bold pr. hold. Der må dribles og afleveres. Holdene skal erobre hinandens bold. Når det ene hold har begge bolde, må der scores i nærmeste kurv. En scoring giver 2 points. Bolden må ikke holdes i mere end 5 sek., og der må kun tages et skridt.

Basketball med få regler: Der spilles på minibasket med flg. regler: Skridtreglen, ingen dobbeltdribling, der må ikke være tydelig kropskontakt, bolden må ikke komme uden for banen.

Musik, sang, bevægelse og drama

Musik, sang og bevægelse udgør en helhed i arbejdet med musik, da musik er meget mere end træning med instrumenter. I arbejdet med musik er det vigtigt at bruge hele kroppen. Sang er foruden stemmetræning støtte for musikindlæringen, ligesom bevægelse støtter, styrker og holder fokus og koncentration på rytme, puls osv.

Drama er en måde at udtrykke sig på, der tager udgangspunkt i et stærkt kropssprog. Drama er både begyndelsen til teater og maskedans, ligesom det er begyndelsen til at opøve evnen til at kunne stå frem og holde fokus i store forsamlinger.

For hele området gælder det, at koncentration, iagttagelse, imitation og improvisation er en vigtig del af arbejdet med at finde og vise de rigtige musiske og dramatiske udtryk.

Organiseringen af undervisningen skal sikre eleverne fremskridt med tekniske såvel som eksperimenterende færdigheder. I arbejdet med iagttagelse, imitation og improvisation skal eleverne opleve forskelligartede øvelser, der anskueliggør målet fra mange vinkler, og det skal foregå i trygge rammer.

Musik, sang, bevægelse og drama skal give eleverne glæde og oplevelser ved egne og andres præstationer.

Eksempel på et eksemplarisk forløb ud fra de foreslåede læringsmål i musik, sang, bevægelse og drama:

Et eksempel på et forløb på sidste del af yngstetrinnet

Undervisningseksemplet er beregnet til et forløb på 2 x (2 x 45) minutter.

Læringsmål kronologisk oplistet efter første gang, de kommer i anvendelse set i forhold til tid. Læringsmål for progressions-mulighederne er ligeledes inddraget i oplistningen:

- har koncentration og disciplin i arbejdsprocesserne
- kender enkle grundtrin på basis af trommeindlæring, f.eks. firkantsgang / etnisk grundtrin
- kender og fornemmer rytme, start/stop og puls
- har afprøvet legende improvisationer og imitationer
- kender og bruger rytmer i selvkomponerede danse
- har prøvet lettere legende sammenspil
- har arbejdet i rytmiske sammenhænge med trommer, rytmeinstrumenter, stavinstrumenter, strengeinstrumenter og tangentinstrumenter
- kender forskellige rim og remser
- har fornemmelse for stemmens brug, f.eks.: at kunne synge *til*, at være en del af et stort fællesskab, synge i naturligt stemmeleje (C1 – E2)
- kender forskellige sanglege og har prøvet at dramatisere kendte sange.

Det tages for givet, at klassen har haft en fortløbende musikundervisning siden deres skolestart, og at klassen ligeledes har opnået en ønskelig disciplinering og koncentration til at arbejde i faget musik.

Basistræning som i dette eksempls undervisningsperiode udføres hver gang:

1. Klassen samles i en rundkreds på gulvet, så der efterfølgende er plads til at bevæge sig i lokalet.
2. Læreren fortæller om dagens program – hvad skal nås og hvorfor. Det kan være meget formålstjenligt, hvis der er så tydelige mål og krav som muligt – gerne med cirka tidsangivelser på, da megen træning og aktivitet sjældent har et endeligt slutniveau – dette vil medføre at eleverne har en bedre fornemmelse for, hvad der forventes af dem. Læg de grundtræningsmæssige discipliner først og de mere legende aktiviteter senere.
3. Eleverne rejser sig op og læreren repeterer firkanttrinet. Ingen elever går med.
4. Eleverne viser nu hvilken fod, der er den højre, ved at tage den frem foran den venstre.
5. Læreren tæller fire slag for. Først da kan eleverne begynde sammen med læreren.
6. Start og stop øves i forskellige tempi.

Progressions-muligheder til basistræningen:

Udvid med forskellig klap eller bevægelser på et angivet slag i takten / 1 2 3 4 /.

Udvid med forskellig klap eller bevægelser på et angivet slag i takten / 1 og 2 og 3 og 4 og /.

Det kan være en god ide at sætte en ekstra bevægelse (et lille slæb på trinnet) på firkanttrinet på "og-slaget" lige før "1".

Udvid med forskellig lyde eller ord med munden på et angivet slag i takten / 1 2 3 4 /.

Udvid med forskellig lyde eller ord med munden på et angivet slag i takten / 1 og 2 og 3 og 4 og /.

Aktiviteter efter basistræningen:

"Rytme-cirkus":

7. Eleverne sætter sig igen på gulvet i en rundkreds.
8. Læreren sætter nu fire "stationer" op med forskellige slaginstrumenter. I dette eksempel er det 4 koklokker med trommestik til, 4 sæt claves, 4 opretstående trommer (f.eks. conga) og 4 "Rytme-kasser".
9. Læreren inddeler eleverne i fem grupper.
10. Læreren øver en rytmesekvens med hver af grupperne som går over en takt. Det er vigtigt, at delgruppen får den fornødne tid til at lære den lille sekvens, og at det lyder tæt og godt.
11. Det femte ikke spillende hold holder firkanttrinet.
12. Nu prøves de forskellige hold sammen to og to – holder det, kan det hele sættes i gang, hvis ikke, må rytmerne forenkles.
13. Eleverne bytter plads i rundkredsen, så de prøver et nyt instrument / rytme.

Progressions-muligheder til "Rytme-cirkus":

Det skal tilstræbes at visse faste rytmer bliver leget ind på dette niveau, til senere brug. Lær dem f.eks. "Ja – 1, 2" ("Trommespil, leg, sang og dans" – (Søren Hedegaard)).

Lad eleverne selv finde på forskellige rytmer i deres delgruppe, der passer til grundtempoet. Sæt gruppernes forslag sammen.

"Sangleg":

14. Leg "Goddag min far – sikke hat du har".

15. Slut af med Bamsi Sinippoq – det er vigtigt at afslutte med en ikke for hektisk aktivitet, da det giver en rolig og mere harmonisk afslutning på timerne.

Vejledende læreplan for Lokale Valg

*B: Læringsmål og forslag til undervisningen,
evaluering og undervisningsmaterialer*

Håndværk og design

Håndarbejde	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har tilegnet sig et grundlæggende kendskab til forskellige materialer og deres anvendelse 	<p>Materialekendskab. Materialer er råstoffet til at kunne udtrykke sig i håndarbejde. Gå på opdagelse i materialer, lad eleverne udforske omgivelserne og tekstilers funktion.</p> <ul style="list-style-type: none"> • For at finde ud af hvad tøj kan være lavet af gennemgår eleverne sig selv hver især eller én elev gennemgås på klassen De fortæller, hvor mange slags tekstil, de har haft i hånden /rørt ved, siden de stod op og har mødt på vej til skolen. Bomuld: vi har det på (tøj), vi tørrer os i det (håndklæde), vi tørrer af i det (viskestykke), babyen bliver vasket med det (vat), vi bærer ting i det (tasker), vi ser via det (væge til olielampe), vi holder lyset ude med det (gardin), vi sover med det (senge- og nattøj), man kan sy, strikke, hækle af det, det skærmer mod varme (grydelap), både pige- og drengedukketøj er lavet af det. • Lad eleverne vælge 1-3 genstande, som omsættes i miniature og placeres i kassen. Herefter kan man se på forskellige kvaliteter. Fremhæv kontraster: tykt & tyndt, groft & blank. Opmærksomheden rettes efterfølgende på andre materialetyper: natur- og syntetiske materialer. På klassen laves brandprøver så eleverne kan se materialerne brænde og krølle sig forskelligt sammen og identificere de forskellige lugte. Afprøv også plastic, gummi og skind.
<ul style="list-style-type: none"> • kan bruge fantasi og oplevelser som udgangspunkt for skabende arbejde med tekstiler • udvikler evnen til at samtale om egne og andres arbejder 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Knudedukken i Kystens fortællinger” Inspiration: læs Havets moder og Kæmpen og Kællingen. Digt videre på historien i klassen. Ud fra fortællingen laves skitser af to personer eller væsener der er dukket frem i deres egen fortælling. For at eleverne kan visualisere deres ideer, stil spørgsmål som: hvor stor var den, hvilke farver, hvordan bevægede den sig, hvilken overflade havde den, var den glat eller skellet, måske nubret. Hvordan føles den at røre ved. De centrale ord skrives på skitsen. Eleven skaber nu to figurer udformet som ”knudedukker” (til de lidt ældre børn vælges en mere avanceret dukketype.) ”Knudedukken”: Placer en kugle af uld midt på et stykke stof, som kan være rundt eller firkan- tet, 30x30 Svøb stoffet rundt om kuglen og træk en elastik rundt om halsen, glat stoffet så ansigtet bliver så rynkefrit som muligt. Sy øjne og mund. Anvendes uldtråd til øjnene ser det ud som om, dukken har øjenvipper. Med perlegarn får man et strålende og kvikt blik, mens indsunke øjne fås ved at trække en tråd tværs igennem hovedet. Sy hår på, afhængig af dukkens karakter. Stil en kurv med stofrester frem sørg for at der er forskellige materialer. Hver elev skal finde stof til to forskellige figurer. Stoffet draperes til kapper, kjoler, eller lag på lag til flagrende væsener, feer eller alfer. Brug flere lag tyndt stof for at få den ønskede virkning. Hav perler, pailletter og andet til effekter, som sys på til sidst.
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med brug af tekstiler ved f.eks. udsmykning og dukketeater 	<p>Dukketeater, rum og miljø. Ændringer i farver, inventar og dekorationer præger et rum og dets miljø. Tekstiler bruges til at skabe og understøtte ”fortællingen”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Undersøg tekstilernes æstetiske udtryk. Eksperimenter og tal om hvordan stof virker i bevægelse. Tænk i materialekontraster, f.eks. blanke og lette stoffer overfor grove Vælg farver der understøtter kvalitet Inspiration: en fortælling i fire dele. Eleverne arbejder i grupper. Hver gruppe får en stor kasse hvori scenografien til dukketeateret skabes. Læreren skærer et hul i den ene side for at lave en lille scene. Gruppen fremstiller kulisen i forskellige stoffer. I gruppen diskuteres, hvordan farver og stoffer kan understøtte stemningen på scenen.

Håndværk og design

Håndarbejde	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne sætte ord på forskellen på materialers egenskaber f.eks. tekstil og plastic, hvordan føles materialerne – hårde, bløde, stive etc. Varmeegenskaber, brug og holdbarhed. Hvad kan gummi, som bomuld ikke kan, og hvad kan uld som bomuld ikke kan. • Lav ”Ti spørgsmål til professoren” f.eks. <ul style="list-style-type: none"> - Er en rød hue varmere end en blå hue? - Hvilken farve har postbudets trøje? - Findes der sorte får? - Er bomuld blødere end uld? • Lad eleverne arrangere en udstilling, hvor materialerne inddeles efter f.eks. tykkelse, fleksibilitet, blødhed og farve. • Lad hver elev vælge sit ”hjertestof” og begrunde valget. 	<p>Generel litteratur til håndarbejde. Lærerens bog: Minna Kragelund(2001): Det gode håndværk, Hovedland. Britt Sallingboe og Karen Marie Andersen (2000): Tekstil design - Fra det gamle Ægypten til Cyberspace, med tilhørende CD-rom. Dawn Paget (2001):The Art og Craft Rostrups Forlag Schnedler, Tholstrup, m.fl.(1997): Praktisk, eksperimentel undervisning, Klim.</p> <p>Materialer: Mange forskellige tekstile materialer, samt andre materialer af ”stoflig” karakter.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Har eleverne forstået fortællingen? Lad dem genfortælle den i egne ord. Lad dem dramatisere den del, hvor det bliver deres egen historie. Snak om oplevelsen i forbindelse med dramatiseringen. Eleverne lader dukkerne præsentere sig selv, fortælle hvem de er, og hvorfor de ser ud som de gør. Lad eleverne anvende begreber, der bliver brugt til at beskrive tekstil med. Se ovenfor. 	<p>Materiale: Hudfarvet tricot, mindst 30x30. Uld eller vat til hovedet. Skind, blå, tvist, hør, uld eller lodden garn til hår. Stof af forskellige kvaliteter og farver til en enkel dukke-dragt.</p> <p>Litteratur: Jytte Abildstrøm (1986): Dukketeater. Politikens Forlag Ida Hamre (1997): Marionet og Menneske. Karin Neuschütz (1994): Giv dukken liv, Notabene Liv Helene Willumsen m.fl. (1999): Sineriammiut aqalut-tuaat, Atuakkiorfik. Gérard Franceschi, Asger Jorn, Tinna Møbjerg og Jens Rosing: Folkekunst i Grønland, Borgen</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Snak om hvad materialerne udtrykker: kan et stykke slør-silke det samme som et stykke sælskind som et stykke sækkelærred osv. <p>Om farver og materialer se evaluering til undervisningsforslag materialekendskab.</p>	<p>Materialer. Store papkasser, forskellige tekstiler, lette stoffer, dekorative stoffer.</p> <p>Litteratur: se ovenfor.</p>

Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med farver og deres betydning som et aktivt udtryksmiddel • har stiftet bekendtskab med de grønlandske håndarbejds traditioner, f.eks. i form af fremvisninger og fortællinger 	<p>”Mønstre og ornamentik”</p> <p>I den grønlandske håndarbejds tradition er mønstre og ornamentik et fællestræk. På festdragten og på børn, kvinder og mænds kamikker bruges skindbroderi i en komposition af større eller mindre farvede applikerede skindfirkanter. Perlekraver og besætninger i farvede perler danner de fineste mønstre. Forneden i flere kvindeanorakker afsluttes kanten med de smukkeste ternede taftbånd.</p> <p>Inviter mor, tante eller bedstemødrene til at vise og fortælle om hvordan de laver håndarbejder.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Farvepuslespil: Fremstil brikker mindst 6x6 cm. Enten i træ, linoleum eller lign. De skal være gode at have i hånden. 2-4 sæt med 64, 81 eller 100 stk. i hver. Læg to spil op ved siden af hinanden – flyt rundt på brikkerne (stå op for at få større overblik). Varier spillene, flest hvide og sorte brikker, således at det ene overvejende er sort/hvid, den anden med langt flere blå/grønne og endelig med en del blå/røde og enkelte gule. Tal med eleverne om hvad der sker, når der anvendes én brik i afvigende farve. Læg brikkerne op, så farverne danner diagonaler i det ene spil – og rektangler i den andet. På den måde føres øjet forskelligt rundt, og det ses tydeligt, når man flytter et par brikker og helt kan ændre balancen, forstærke en balance eller bryde den. Man kan få øjet til at flyve opad – eller få humøret til at gå helt i bund. (prøv én solgul brik) Lad eleverne arbejde videre på ternet papir med f.eks. 9 felter • Lad eleverne lave en collage med farvesymbolik med billeder fra f.eks. ugeblade. Konkretiser farvesymbolik ved at børnene finder eksempler f.eks. en snemand er hvid, en julemand er rød, en skorstensfejer og en præst er sort. • Vis eksempler på ornamentik på anorakker, kamikker, og perlekraver. Gerne tingene ellers detaljer på enten dias eller i bøger – og lad eleverne finde eksempler på farvefladers sammenstilling og evt. symbolik. Fortæl og vis historien om hvordan perlekraverne voksede.
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med de særlige grønlandske materialer og enkle teknikker, f.eks. filtning, skindsyning og perlesyning 	<p>Filtens varme og funktionsmuligheder er forunderlige. I vores del af verden filter vi mest sko og vanter. Men blandt nomaderne i Asien og Mongoliet filtes tæpper, sæder og store runde huse (jurt) der sprudler med mønstre. Den mest dekorative filteteknik er at integrere mønstret i selve filten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Filt med blomster, hynder til klassen. Tema for dekorationen er blomster så medbring forskelligt billedmateriale. Til mønsterblomster får hver elev udleveret én flade med karteflor, (del kartefloren i 2 tynde lag og læg dem på tværs af hinanden. Udlever en farve per elev. På fladen hældes varmt sæbespån vand 45 grader. (½ dl sæbe: 1 liter vand) Filt med hånden, start med forsigtige bevægelser til filten hænger sammen, herefter gnubbes med større kraft. De farvede stykker filt klippes til blomster, de grønne til blade. Et stort stykke underfilt forberedes af læreren. Læg grønlandsk karteflor ud på et sugende underlag (på gulvet) ca. 150 x 200cm. Ulden gøres våd med sæbevand, og blomster og blade placeres, brug grønt og brunt uldgarn til stilke og jordbund. Flyt rundt på blomsterne til den bedste placering opnås. Filt mønstret fast på underlaget. (sørg for at sæbevandet er varmt). Tag sko og strømper af, og dans tvist (forsigtigt og uden at løfte fødderne) på filten indtil den er helt fast. Filten skylles og tørrer. Efter tørring klippes ud til hynder 30 x 30 cm. Brug en zig-zag saks for at få en fin afslutning. Sæt bånd i hjørnerne og bind dem fast på stolen.

Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<p>Check elevernes kendskab til farvecirklen, farvernes navne og egenskaber.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indkreds elevernes fornemmelse for farveproportioner ved at lade dem udpege deres favoritolægning af brikkerne, ”hvor føres øjet hen?” – lad eleverne diskutere, hvordan brikkerens oplægning kan virke som en linje, der fører øjet rundt i ”maleriet”. • Lad eleverne udpege ”glade” farvebrikker og lægge dem ved siden af en ”trist” farvebrik. • Lad eleverne spørge i familien om betydning af anorakkens farver. • Lav en brainstorming, hvor læreren skriver op på tavlen efter elevernes svar på spørgsmål: Hvad er grønt? Hvad er lilla? Hvad er rødt? 	<p>Materiale: brikker af træ, der males i forskellige farver med akrylmaling eller linoleum i forskellige farver, der udskæres.</p> <p>Litteratur: Bodil Kaalund (1979): Grønlands Kunst, skulptur, brugskunst og maleri, Politikens Forlag. Keld Hansen (1979): Perler i Grønland, Nationalmuseet. Robert Cumming & Tom Porter (1994): Se på farver, Gad.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne fortæller hvilke forskelle og ligheder, de synes, der er på at filte med henholdsvis hænder og fødder, samt på at arbejde alene og fælles. Samtal med eleverne om, hvilke betydninger det har at der er noget i klassen, de selv har fremstillet. • Se på det færdig stykke filt, og se på det som et billede. Klip det op til hynder, og se på det som brugsgenstande. Hvad karakteriserer det ene i forhold til det andet? Er der forskel, tal om funktion? 	<p>Materiale: Karteflor - sydgrønlandsk uld: Meqqileriffik, .box 37, 3921 Narsaq. Farvet karteflor og andre materialer til filt: Kartehuset. Tlf. 6599 1919, www.kartehuset.dk Uldkassen, materialekasse P.I. Fællessamling</p> <p>Litteratur: Annette Damgaard (1994): Filt, kunst, teknik og historie. Hovedland.</p>

Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • behersker enkle dekorationsteknikker, f.eks. stofmaling og broderi 	<ul style="list-style-type: none"> • Syede billeder Lad eleverne male hver to stykker stof ca. 40x40, med stoffarve. Det ene stk. stof i farver ud fra elevens yndlingsfarver det andet i kontrastfarverne. Der malers først i lyse nuancer, brug brede pensler, herefter males i mørkere nuancer, skift til smalle pensler. Når stoffet er tørt broderes med grove sting i blanke garner. Monter stoffet som billede eller pude. • Korssting af yndlingsfigur. Eleverne medbringer en af deres yndlingsfigurer. Læg et stykke net over figuren og tag en fotokopi. Forstør billedet så det bliver klart. Farvelæg billedet og omsæt det til et korsstingsbroderi. • Nyt liv til gymnastikposen. Inspiration: bloktryk fra forskellige lande, Vis Gösta Sandberg: Indigo. Læreren spænder et stykke stof op til hver elev (40x90 cm) Eleverne går sammen to og to og hjælper hinanden med at afmærke en bort. Dæk af med malertape 10-12 cm inde på stoffet hele vejen rundt. Eleverne maler den yderste bane med fortyndet farve 1:1. I det midterste felt males med resten af farven, som lysnes med hvid. Eleverne fremstiller en trykkloids. Eleverne overfører træklossens størrelse (10x5x3) til et stykke tegnepapir, og tegner deres navn og et motiv, som fylder hele klodsen ud. Lad navn og motiv følge hinanden i formen. (hvis motivet er en hval, der dykker skrives navnet f.eks. i rundingen) Klip formerne ud til skabeloner og overfør dem til mosgummi med en blød blyant. Klip motiv og bogstaver ud, og læg dem spejlvendt på klodsen, og lim dem fast. Stofftrykfårve i en kontrastfarve (eller en lys hhv. mørk i samme farve) vales tyndt ud på en plade. Dyp stemplet i farven og tryk derefter på stoffet. Tryk i rytmiske forløb og bryd rytmen ved at trykke ud på borten. Efter tørring fikseres farven med strygejernet. Sy stoffet sammen hele vejen rundt, lav løbegang foroven, og sæt et bånd. Alternativ: spræt hanken af et færdigkøbt net, og træk et bånd igennem sømrummet. Ved trykningen, læg en avis imellem de to lag.
<ul style="list-style-type: none"> • behersker enkle håndsyrningsteknikker 	<ul style="list-style-type: none"> • Sy et sovedyr. Lad eleverne forestille sig, at de skal på en tur, hvor de skal overnatte. Til denne tur skal de fremstille et sovedyr. Eleverne tegner hvert deres sovedyr ud fra deres egen fantasi eller ud fra en historie. Sæt mønster på stof, klip ud, og sy sovedyret sammen i hånden, og stop det ud med fyld. Sy øjne og ører på.
<ul style="list-style-type: none"> • behersker enkle former for garnarbejde, f.eks. snoning og vævning 	<ul style="list-style-type: none"> • Papirvævning En vævning består af islæt og trend, trenden er de ”tråde”, der væves ind og ud på, og islættet er det, der væves med. • Tag et stykke pap og skær det i den størrelse, som den færdige vævning skal have. 13x13 er en god startstørrelse - skær slidser i pappet. Lad 2 cm stå hele vejen rundt, og skær så ridser med 1 cm's mellemrum i resten af pappet. Skæres der i frihånd, bliver kanterne mere rå. Til islættens skæres strimler på ca. 1 cm. Skær dem lidt længere end selve vævningen. Lad eleverne vælge papiret til at væve ind med. Det er det enkleste at vælge farver, der afviger meget fra trenden, så de står ud. Men prøv også at vælge nuancer tæt på pappets farve. Væv på pappet indtil trenden er helt dækket med islæt og ligner et skakbræt. Hæft den færdige vævning på papir, eller sæt den ind i et kort, og start på den næste.

Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<p>Eleven skal kende forskel på mønster og baggrund, kunne benævne forskellige malemetoder og vide, hvad stoftryk er. Lad eleverne lave en udstilling af de færdige produkter. Samtal om produkterne, læg mærke til, om eleverne benytter fagudtryk, og om de kan vise hvordan mønstret virker</p>	<p>Materiale: udvasket bomuldsstof, stoftrykfarver, tykt papir, blyanter, pensler. Broderistof og -garn og farveblyanter. Lærred, mosgummi, palett stoftryksfarve.</p> <p>Litteratur: Gösta Sandberg(1989): Indigo, Notabene. Britt Sallingboe(1991): Komposition og farvelære, Borgen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Undersøg og samtal med eleverne om produktets kvalitet. Forhold funktion til formål: læg mærke til om indmaden falder ud, se på stingtæthed, sidder øjne og andre dekorationer fast, er den holdbar? 	<p>Materialer: plydsstof, papir, blyant, knappenåle, sakse samt nål og tråd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Medbring 10 forskellige flettede og vævede genstande (kurve, viskestykker, duge, tøj osv.) Lad eleverne kategorisere dem efter teknik: hvor mange tråde går islætten over og under og hvordan forskyder trådene sig i forhold til hinanden. Eleverne analyserer på farver og mønster, se ovenfor. 	<p>Materiale: Trend: pap. Islæt: saml smukt papir sammen: gavepapir, farvede magasiner, papir eleverne selv har malet eller håndlavet papir. Montering: pap i andre kvaliteter, eller kort.</p>

Sløjd	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • kender de grundlæggende sikkerhedsregler i et værksted. 	<p>Alle aktiviteter skal understøtte sikkerheden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne to og to gå på opdagelse i værkstedet uden at røre noget. Herefter må eleverne to og to stille sig foran et arbejdssted, f.eks. høvlbænken. Her skal de fortælle, hvilke farlige situationer der kan opstå, og hvordan man SKAL arbejde her
<ul style="list-style-type: none"> • kender de almindeligste værktøjers navne, brug og anvendelsesområde 	<ul style="list-style-type: none"> • Læreren lægger værktøj frem på et bord, og dækker bordet med et klæde. Eleverne skal nu huske, hvilke værktøjer der er på bordet, og tegne eller skrive ned. Læreren fjerner et enkelt stykke værktøj, og eleverne skal huske/gætte hvilket værktøj det var.
<ul style="list-style-type: none"> • har erfaringer med at save, bore, hamre, skrue og slibe med håndværktøj 	<p>Lad altid flere teknikker og værktøjer gå igen, hver gang der startes et nyt emne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juletræssløjd <p>Efter jul indsamles flest mulig juletræer. Af disse fremstilles f.eks.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Knager: der saves et passende stykke over og under sidegrene. Til vægophæng flækkes "stammen", til ophæng i loft eller lign. bevares den runde form. Sidegrene klippes af ca. fire cm. fra stammen. 2. Køkkenrulleholder: der saves et stykke af svarende til køkkenrullens højde, alle sidegrene fjernes undtagen de nederste, der er fod. 3. Holder til <i>lysedypning</i>: fremstilles af toppen og de øverste sidegrene. <p>Gem mellemstykkene mellem sidegrenene på juletræet. Af dem kan fremstilles:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. dyr. Sav grenene i ca. 8mm tykke skiver, eleverne kan bruge skærekasse eller læreren kan save en bunke på båndsav. Lim skiver i forskellige størrelser sammen til dyr. Med kniv flækkes ved behov en skive. Der fremstilles f.eks. påskekylinger, skildpadde, frø og and. 5. Grenbiler. Af længere grenstykker og fire skiver fremstilles grenbiler. 6. Alternativt. Har du ikke juletræer kan en del fremstilles af rundstokke. 7. Gem resten af de tykke grene og stammen til næste jul og lav <i>grennisser</i> af dem

Sløjd	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Under og efter instruktion i teknik og værktøjsbrug anvendes værktøjers navne, og der tjekkes, om de er forstået. • Læg de anvendte værktøjer frem, og lad eleverne navngive dem. • Lad eleverne tegne eller skrive en liste med de værktøjer, de kender både af navn og brug. 	<p>Generelle materialer til læreren: Berndt Sundsten: Børnenes egen sløjdbog. Klematis.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne demonstrere de forskellige teknikker for hinanden. 	<p>Materialer: juletræer, evt. ringe til hængende knage, skruer.</p> <p>Værktøj: grensave, små save evt. juniorsave, kniv, drillbor eller boresving, fil/rasp, grensaks, sandpapir nr. 80, pudseplade og pudseklods, suppleret med lim og evt. dykkere, acrylmaling</p> <p>Inspiration: dyrebøger.</p>

Hjemkundskab	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har forståelse af kostens betydning for krop og sundhed • kender forskel på sunde og usunde madvarer 	<p>Eleverne skal have kendskab til madpyramide og kostcirkel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne lave en kæmpe cirkel med plads til alle månederne. For hver måned tegnes eller udklippes billeder af de råvarer, der kan fanges eller købes i netop den måned. Hver ny råvarer indkøbes og afprøves. Smag, lugt og udseende noteres. F.eks. guleroden er orange, hård, skal skrælles og lugter lidt af jord. Afprøvning af gulerodens smag, når den er; rå - der laves råkostsalat, stegt - skiver af gulerod steges med champignoner og spises med ristet brød, kogt - guleroden koges og smages. • Der laves årstidscirkler for hver levnedsmiddelgruppe, inddelt i; fisk, fugle, kød, grønt og frugt, mælkeprodukter, brød og kornprodukter. • Der laves en kostcirkel med sunde og usunde madvarer.
<ul style="list-style-type: none"> • har viden om måltiders betydning i kulturelle og sociale fællesskaber 	<ul style="list-style-type: none"> • Snak med eleverne om hvilke måltider der er på en dag. Snak om sunde og usunde måltider. • Eleverne laver et morgenmåltid og inviterer en anden klasse eller familien. • Eleverne spørger deres bedsteforældre, hvilken morgenmad de spiste, da de var børn. Alle informationer fortælles på klassen. Derefter tegnes det morgenmåltid, eleven selv plejer at spise. Der sammenlignes imellem bedsteforældrenes morgenmad og morgenmad af i dag.
<ul style="list-style-type: none"> • kender de grundlæggende hygiejne- og sikkerhedsregler i køkkenet 	<p>Arbejdet med hygiejne handler primært om at vaske hænder, bruge forklæde, holde langt hår i elastikker og i det hele taget være opmærksom på, at snavs fra natur og mennesker ikke kommer i køkkenet. Sikkerheden handler primært om at passe på varme ting, knive, og at færden i køkkenet foregår roligt, så man ikke kommer til at skubbe, vælte eller tabe varme og skarpe genstande. Disse arbejdsmetoder indarbejdes i det daglige.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • kan fremstille simple retter og dække bord 	<p>Det er vigtigt, at eleverne får fornemmelse for råvarens brug, forskellige smag ved forskellig tilberedning og anrettningens betydning. Det er ligeledes meget vigtigt at lade eleverne sanse råvaren, med føle-, lugte- og smagssans. Denne metode kan også bruges til at finde ud af, om råvarer er friske eller gamle.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne lave forskellige slags sandwich. Inddel eleverne i mindre grupper. Indholdet af sandwich skal bestå af: fisk, grønt og brød. Gå på brættet og vælg fisk efter årstiden. Fisken rengøres og tilberedes (stege, koge eller rå). Eleverne vælger forskellige grøntsager. Der bages brød til sandwich. Eleverne afprøver forskellige sammensætninger og vurderer smag, lugt og udseende på de forskellige sandwich på en skala fra 1 – 5. • Lad eleverne dække et pænt bord, inden der skal spises, med udklippede og farvelagte fisk som pynt. Brug rigtige servietter og dug. Anret alle sandwich på fade.
<ul style="list-style-type: none"> • kan vaske op og rydde et køkken efter brug 	<ul style="list-style-type: none"> • Inddel eleverne i små arbejdsgrupper (1 til 2 elever), og lad hver gruppe få bestemte arbejdsopgaver i forbindelse med indkøb, madens tilberedning og oprydning. • Alle arbejdsopgaver er blevet forevist af læreren og lavet som små billedkort, med tekst på bagsiden. Eleverne får tildelte arbejdskort og skal afprøve alle arbejdsopgaver på skift. Emnet kan laves i samarbejde med dansk, hvor læsesystemet "Læsefidusen", har "læsefidusen i køkkenet". Emnet kan også bruges i forbindelse med gennemgang af årstidens levnedsmidler.
<ul style="list-style-type: none"> • kender almindelige køkkenredskabers navne og brug 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle elever sidder i en cirkel, en eller to elever får bind for øjnene og skal ved hjælp af hænder og evt. lugtesans gætte, hvilken genstand de holder i hånden. Lad alle elever prøve. • Ved juletid er denne leg sjov, når der skal læres nye krydderier.

Hjemkundskab	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kender og kan nævne forskellige levnedsmiddelgrupper. • Eleven kender de mest almindelige lokale råvarer og deres sæson. • Eleven forstår at sæson er en årstidscyklus. • Eleven kan nævne mindst 10 sunde madvarer. • Læreren lader eleverne gætte på, hvilke madvarer der er sunde og lader eleverne opstille sundhedskriterier for de sunde madvarer; f.eks.; de er fra naturen, de tager lang tid at spise, de skal tilberedes osv. 	<p>Følgende titler forefindes på Pilersuiffik: 66.8 Leg med mad /FDB, emnekasse fra 1. kl. 63.7 Mad værkstedsbog fra 1. kl. (blandet materiale) 64. Det handler om Køkkenet fra 3.kl (klassesæt)</p> <p>Tidskrifter: Hjemkundskabsforeningens blad: ”Hjemkundskab” (tlf: 75 64 78 33)</p> <p>Bøger til lærerbiblioteket: ”Litteratur og materialer til hjemkundskab” af Jette Benn ”Bogen om Hjemkundskab” af Annlise Terndrup Pedersen & Helle Brønnum Carlsen ”Sådan!”, ”Hvordan!”, ”Hvorfor!” og ”Hvad!” 4 bøger af Lisbeth Olsen ”Kogebog for Grønland” Af Caia Hansen/Den kongelige grønlandske handel ”Opskrifter fra mit grønlandske køkken” af Inger Hauge / Vindrose Kujataamiut nerisaat ukiuni 1000-ni/Mad i Sydgrønland i 1000 år af Finn Larsen og Rie Lodenburg, Hovedland Ny kogebog: ????</p> <p>Internetadresser med spil, filmklip og information: www.ernaeringsraadet.dk (oplysninger om ernæring) www.fvd.dk (fødevaredirektoratet- pjecer osv.) www.fdb.dk (foreneede danske brugser, gode undervisningsmaterialer, spil, opskrifter, materialer om kost for mindre og større børn) www.fi.dk (forbrugerinformation) www.fs.dk (forbrugerstyrelsen) www.lmst.min.dk (levnedsmiddelselskabet) www.mejeriforeningen.dk (materialer og undervisning) www.arlafoods.dk (opskrifter, materialer, links m.m.) www.danskeslagterier.dk www.alvin.dk (små spil o.lign.) www.sst.dk (sundhedsstyrelsen) www.sum.dk (sundhedsministeriet) www.infoguide.dk (mange links og mange undervisningsforløb) www.booksforcooks.dk (kogebogssalg)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kender og kan nævne dagens måltider. • Eleven kender og kan forklare forskellen på hverdagsmåltider og festmåltider. • Eleven kender enkelte historiske forskelle på spisevaner før og nu. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven forstår vigtigheden af reglerne • Lad eleverne gentage reglerne hver gang de skal arbejde i køkkenet eller med madlavning. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan smage og vurdere en ret efter 3 kriterier; smagen, farvernes sammensætning og udseendet. • Eleven kender stegning, kogning og bagning. • Lad altid eleverne mærke, smage og lugte til alle råvarer 	
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan skylle af og vaske op efter lettere madlavning. • Eleven kan tørre borde af med karklud og feje gulv. • Eleven kan tømme og fylde en opvaskemaskine Læg mærke til om alle elever får rutine i alle arbejdsopgaver 	
<ul style="list-style-type: none"> • Lav ”tip en 13”, hvor eleverne skal gætte navne og brug på forskellige redskaber o.lign., der er tegnet ind i et tipsskema. • Eleven har samlet billedkort med alle redskaber og deres brug i en samlemappe. • Billedkortene kan bruges som memory eller vendespil. 	

Design	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med enkle materialeundersøgelser 	<p>Design er arbejdet med form, funktion og materialer. Her skal eleven lære at tænke over, hvorfor og hvordan almindelige brugsgenstande, såsom sko, tøj, køkkenredskaber osv. er fremstillet så mangfoldigt og varieret.</p> <p>I arbejdet med design skal eleverne kende de mest brugte materialetyper: Plast, gummi, metaller, skind, stof, papir, træ, lertøj, sten og andre naturmaterialer. Derudover skal eleverne vide, i hvilke sammenhæng materialerne typisk bliver brugt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leg 20 spørgsmål til professoren, og lad området være ting. • Tøm skoletasken, og lav grupper til alle forskellige slags materialer. • Del klasseværelset op i forskellige lande f.eks. plastikland, gummiland, skindland, metalland, stofland osv. Lav en bunke med mange forskellige ting og materialer på et bord i midten af klassen. Herfra tages een ting f.eks. en sælskindsvante og lægges i skindland. Forsæt til bordet er tømt. • Gætteleg om, hvad kan man drikke af: et foldet papir, et foldet stykke skind, en sten osv.? Derefter afprøves alle forslag.
<ul style="list-style-type: none"> • har kendskab til enkle skitseprocesser 	<p>Skitser bruges til at vise ideer, planer og forklaringer med. Skitser laves på papir, i ler, eller modellervoks. Skitser kan også laves i det materiale, man vil benytte. Da vil skitsen være en mindre og ufuldstændig udgave af det ønskede produkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lav smykker: <ul style="list-style-type: none"> - Tegn et smykke, som en indianerprinsesse eller en indianerhøvding ville blive glad for. - Tegn et smykke, som en mor ville blive glad for. - Lad eleverne vælge 3 forskellige materialer f.eks. papir, fjer og træ, og lad eleverne lav et smykke. - Lad eleverne tegne, hvordan de har tænkt sig at lave huller i træ og fjer, så de kan bruges som perler. Og lad eleverne tegne, hvordan man kan rulle og farve papir, så de kan bruges til perler.
<ul style="list-style-type: none"> • har mødt og diskuteret forskellige genstandes brugsværdi og funktioner. • kender og kan beskrive hverdagsbrugsgenstande og deres funktioner. 	<ul style="list-style-type: none"> • Snak om, at en kop er en skål. <ul style="list-style-type: none"> - Stil kopper og skåle frem; der skal være både kopper og skåle af plast, porcelæn og træ. - Hvad kan en kop, som en skål ikke kan? - Hvad kan en kop som en skål også kan? - Kan man bruge en kop af papir? - Kan man bruge en skål af stof? - Tegn en kop som Dronningen ville være glad for at drikke af! - Tegn en kop som kan bruges et lille barn! - Hvad er kopperne lavet af? - Lav en rumlig skitse af den ene kop i papir. - Tegn en skål der passer til koppen. Lav den i papir.
<ul style="list-style-type: none"> • kender almindelige genstandes navne på grønlandsk og dansk 	<p>Læreren har faste mål for ordindlæring, som tydeliggøres for eleverne hele tiden ved hjælp ordlister, ordbilleder o.lign.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle nye ord og navne tegnes og skrives op. • Hver arbejdsdag bruges der tid på at gennemgå de nye ord og navne. • Find foræringsordkort i Tema Dansk. • Lav jeres egne ordkort, med små stykker konkret materiale på, f.eks. skind, garn, de forskellige lertyper osv. • Lav en Ordkasse, hvor der efterhånden skabes en samling af de konkrete indlærte redskaber og materialer, med navneskilte på grønlandsk og dansk. <p>Lad alle forløb starte og slutte med at finde, øve og sige de nye ord på begge sprog.</p>

Design	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<p>Det er vigtigt at samle forskellige arbejder, både for at fastholde arbejdsprocesser og teknikker og ideer. Derfor har hver elev en ”Portfoliokasse, hvor samtlige skitser, produkter og øvelser gemmes i. Desuden samles opgaveark og opskrifter her i.</p> <p>Læg mærke til om eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er i stand til at benævne materialer og materialekategorier • kan gætte rigtigt på mulige materialeforslag, til nye emner. • ved hvad en brugsgenstand er. • kan forklare, hvad en brugsgenstand er. • kan kategorisere forskellige typer af brugsgenstande i f.eks. køkkenredskaber, tøj og sko, tasker, møbler, papirvarer, it-maskiner osv.. <ul style="list-style-type: none"> • Lav en liste med de brugsgenstande klassen kan definere, tegn eller klip eksempler ud fra diverse reklame- og dameblade, og fyld løbende på i det valgte kategorier. • Læg mærke til, om eleven kan fastholde ideer ved at tegne eller modellere. 	<p>Undervisningsministeriet Folkeskoleafdelingen Temahæfte nr. 8 ”Arkitektur og design”</p> <p>R. Broby Johansen ”Hverdagskunst – Verdenskunst” Nordisk forlag 1946</p> <p>Bjarne Kildegaard: ”Klædt på til tiden” Nationalmuseet, Tiderne skifter 1993</p> <p>Flemming Skude: ”Arv og avantgarde” Amanda 1992</p> <p>Billedpædagogisk Tidsskrift, Danmarks formningslærerforening.</p> <p>CD-rom: ”Kimono”</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven efter tegning af smykke, udvikler nye ideer. • Læg mærke til om eleven udvikler nye ideer imens han/hun arbejder konkret med materialet. • Læg mærke til hvordan eleven illustrerer sine arbejdsprocesser. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven kan forklare funktioners forskelle og ligheder f.eks. en kop og en skål kan indeholde vand. En skål er større end en kop osv. • Læreren stiller direkte spørgsmål. f.eks.: <ul style="list-style-type: none"> - Er en kop lavet af papir? - Hvad er en kop lavet af? - Hvad er en kop IKKE lavet af? - Hvad kan man drikke af? - Eleven kan fortælle eller gætte, hvilke materialer der er bedst til at holde vand (væsker). F.eks. en kop er lavet af porcelæn og plastik. En kop er ikke lavet af papir eller garn. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne lave deres egne ordkort og læg mærke til hvordan sproget øves. • Lad eleverne lege med kassen og observer hvordan sproget øves. 	

Kunst og arkitektur

Kunst	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med tegning og forskellige måder at bruge blyant og farvekridt på • kender enkle færdiggørelsesteknikker • kan arbejde fabulerende ud fra konkrete rammer 	<p>For at arbejde bredt med tegning skal eleverne kunne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tegne ved at kigge efter ting i virkeligheden - tegne ved brug af kontur alene - fylde et helt papir med samme emne - forstørre, formindske tegninger. <p>Som inspiration bruges billeder og bøger med andre kunstneres billeder. Find et tegneseriebillede med mange detaljer og lav en kæmpe forstørrelse på kopimaskinen.</p> <p>For hver ny opgave skriver/tegner læreren opgaven på papir eller planche. På den måde kan eleven selv holde øje med, hvor langt han/hun er nået.</p> <p>Opgaveformuleringen er hele tiden til rådighed i arbejdslokalet, og bruges ved evaluering.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dette forløb er en god begyndelse til senere tegneserieforløb. <ul style="list-style-type: none"> - "Fyld papiret helt med alle de ting du kan se, derfra hvor du sidder" - "Fyld papiret helt med alle de ting du kan se i dit penalhus" - "Fyld papiret helt med alle de ting du kan se i din skoletaske" osv. <p>Brug A3 papirer og kun enkelte farver eller 6b blyanter.</p> <p>Færdige tegninger fotokopieres, formindsket eller forstørret, over på akvarelpapir og farvelægges med pensler og flydende tusch.</p> <p>I arbejdet med tegning skal eleverne desuden have skærpet deres evne til at arbejde med mønstre og forgrund/ baggrund.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inspiration fra bøger om dinosaur, internet, malebøger osv. <ul style="list-style-type: none"> - "Tegn en dinosaur" - "Tegn et meget stort og farligt dyr" - "Tegn et stort ukendt væsen" <p>Der må bruges blyant eller en enkelt mørk farveblyant.</p> <p>Dyret skal tegnes i A3 størrelse, ellers kan læreren forstørre mindre tegninger i kopimaskinen.</p> <p>Det er vigtigt at eleven kun tegner selve dyret på sit papir, da baggrunden skal laves for sig selv.</p> <p>De færdige tegninger fotokopieres/ formindskes, således at hver elev har mindst 4 ens kopier/dyretegninger, der kan være på et A4 papir.</p> <p>Herefter skal eleverne indtegne forskellige mønstre på alle dyrene.</p> <p>Mønstre tegnes med sort tusch, blyant eller kuglepen.</p> <p>Dyrene klippes ud og klistres op på farvet papir eller en malet baggrund. (se evt. næste forslag).</p> <p>Som ramme om billedet laves minikopier af et enkelt dyr, som derefter klistres pænt på hele kanten rundt. Den må gerne farvelægges, med kun tre udvalgte farver.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • har erfaringer med maleri med vandopblandelige farver 	<p>I arbejdet med maleri skal eleverne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - blande primærfarverne så de bliver til sekundærfarverne - male med farverne uden motiver - arbejde separat med forgrund og baggrund - finde og male et motiv - male et billede med en forgrund og en baggrund - bruge malede papirer til mange forskellige ting - fylde et papir med samme emne - færdiggøre billeder til en udstilling - fornemme at et billede kan fortælle en historie.

Kunst og arkitektur

Kunst	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<p>Evaluering af tegninger, malerier, skulpturer foregår bl.a. ved, at læreren vurderer elevens færdigheder ved at kigge på de færdige produkter, arbejdsprocessen og engagementet.</p> <p>Evalueringskriterier på dette trin drejer sig hovedsageligt om, hvordan de konkrete arbejdsopgaver bliver løst, f.eks. er der limet grundigt til kant, holder limen det den skal, er der malet til kant, er der klippet rigtigt ud osv.</p> <p>Desuden evalueres selve udviklingen af elevens øgede evner til at løse forskellige typer af opgaver. Derfor er man nødt til at gemme alle produkter, og til det laves en portfoliokasse, hvor alle produkter, arbejdstegninger, evalueringer og registreringer gemmes.</p> <p>I tegneforløbet skal læreren lægge mærke til om eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tegner ved at kigge efter ting i virkeligheden - tegner ved brug af kontur alene - fylder et helt papir med samme emne - ser at en tegning kan kopieres, forstørres, formindskes..... - kender og forstår hvad et motiv er - kan lave et mønster ved at gentage flere delelementer og skabe et hele - arbejder med forgrund og baggrund - færdiggør sit billede til udstilling - kender forskel på A3 og A4 papir - kender redskaberne blød blyant (f.eks. 6b), tusch, kuglepen og farveblyanter. <p>Alle aktuelle produkter lægges, efter en udstilling, i kassen, med dato og opgaveformulering på f.eks. bagsiden.</p> <p>Opgave formuleringen kan også udformes med små afkrydsningsrubrikker, så hver elev selv krydser af, for hver del af opgaven der er løst.</p> <p>Udstilling af alle elevarbejder, hvor eleven fortæller 3 ting om sit billede, f.eks. hvilke tre farver der valgt, hvilket mønster der er lykkedes bedst, og hvilket dyr der er valgt.</p>	<p>Portfoliokassen kan laves af skotøjsæsker eller andet papmateriale fra butikken.</p> <p>Den kan købes i pap hos Ikea, Barfoed og Christensen, i plast A4 størrelse hos Posselt Skolemateriel.</p> <p>Opslagsbøger, (for alle tre trin): ”Kunst i Grønland”, Bodil kaalund ”Dansk kunst”, Hans Edward Nørre-gård-Nilesen ”Kunstens historie”, E.H. Gombrich ”Den store bog om maleriets historie”, Wendy Beckett</p> <p>Tegnelærebøger: (for alle tre trin): ”At tegne er at se”, Betty Edwards ”Sådan tegner du landskaber og bybilleder,” Bruce Robertson ”Tegn med børn”, Mona Brookes</p> <p>Tegne-inspirationsbøger: (for alle tre trin): Fortællinger og akvareller, Jens Kreutzmann Tryllespejl, M.C. Escher</p> <p>Billedsamtale-inspirations bøger til yngstetrinnet: ”Billedstund”, Dansk lærerforening ”Leg med Billeder”, Lucy Micklethwait</p> <p>Fagbøger og tidsskrifter for billedkunstlærere: ”Billedtid”, Ingelise Flensborg ”Billedpædagogisk tidsskrift”, Danmarks formningslærerforening</p>
<p>I maleforløbet skal læreren lægge mærke til, om eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> - maler hele papirer udelukkende med farver - blander de tre grundfarver til de tre sekundærfarver - bruger de malede papirer til baggrunde og rivebilleder - kender og arbejder med de begreberne: motiv, forgrund og baggrund - færdiggør deres billeder med omhu og engagement - fortæller om de små historier der er i billederne - bruger inspirationsbillederne. <p>Alle aktuelle produkter lægges, efter en udstilling og samtale, i kassen med dato og opgaveformulering på f.eks. bagsiden.</p>	<p>Kan lånes på Pilersuiffik: ”I begyndelsen var billedet” Danmarks billedkunstlærere, 1998 37.147/ kopimappe med uv-forløb ”Kunst for børn” Whelan, Håndbog for kunstlærere. 37.147 ”Vi laver tegneserier” 74.901/ klasse sæt ”Kunst i vort århundrede” Richter Felix, 70.917/ Dias</p>

Læringsmål	Forslag til undervisningen
	<ul style="list-style-type: none"> • “Mal med to farver på hele papiret” Brug A3 papir, store pensler og vandbaseret maling • Ud fra grundfarverne blå, rød og gul vælger eleven to farver, som bliver hældt op på et elevens eget papir. Eleven maler hele papiret med de to farver. Her foregår så en naturlig farveblanding og eleven opdager, at to farver bliver til en tredje! Papirene gemmes som baggrund for senere arbejder. Her efter kan følgende opgaver bruges: “ Mal striber i forskellige nuancer på hele papiret.” “ Mal runde dutter i forskellige nuancer på hele papiret.” “ Mal bølger i forskellige nuancer på hele papiret.” Disse papirer kan også bruges som baggrunde eller rivepapir i anden sammenhæng. • Motivmaleri med forgrund og baggrund: <ul style="list-style-type: none"> - “ Mal dit yndlingsdyr” Når maleriet er tørt klippes dyret ud. - “ Hvor bor dit dyr?” Herefter laves som baggrund et landskab med rivepapir med de papirer, der blev malet tidligere. Dyret klistres på, og en lille historie fortælles om dyret (læreren kan skrive ned). Historien klippes også ud og limes ind på baggrunden. Som afslutning, viser alle børn deres billede for de andre elever og forklarer, hvilket dyr de har valgt, og hvilket landskab de har lavet, samt hvilke farver der er brugt, og hvordan farverne er kommet frem. Har de en historie, fortælles den også.
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med enkle rumlige former i forskellige materialetyper • har arbejdet med billeders betydning og hvordan billeder virker i forskellige rum 	<p>I arbejdet med rumlige former skal eleverne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lave 3-dimensionelle former af papir, pap eller lerbaserede materialer - kende og kunne lave et kræmmerhus, en kasse og en cylinder - se og opleve at papir, pap og ler kan bruges til mange forskellige ting, - opleve at mønstre også konstrueres, fornemme at et billede kan være rumligt/ 3-dimensionelt <p>“ Lav et tårn” eller “Lav en bygning” ; “Byg en by” Alle elevers tårne eller bygning bliver sat sammen til en fælles by.</p> <p>Der bruges malet papir, tyndt karton, rivepapir, sort-, hvidt- og gråt kardus, avis-papir, dameblade mm. Som sammenføjningsmiddel bruges tape og hæftemaskine.</p> <p>Eleverne skal med cylinderforme, kræmmerhusforme, kasseforme o.a.. konstruere et hus eller tårn. Alle tårne og huse bliver efterhånden stillet op, så de til sidst udgør en lille by. Kommer der andre bygningsforslag fra eleverne, skal de have lov at udvikle deres konstruktionssans. En anden konstruktion er mønsterkonstruktion. Nogle elever er gode til at konstruere mønstre. Arbejdet med mønstrene skal være i papir! Der skal klippes få enkle former og laves mønstre med dem i forhold til form og farve. Afslutningsvis, skal eleverne fortælle eller vise deres bygninger og forklare: Hvordan var taget blevet konstrueret? Hvordan var bygningen konstrueret? Hvilke farver og former passede sammen? Hvor blev bygningen placeret i byen og hvorfor lige der?</p>
<ul style="list-style-type: none"> • kender navne for de redskaber og materialer der bruges i undervisningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hver gang der begynder og afsluttes forløb, lægges alle redskaber og materialer frem på et bord. Herefter afprøves elevernes forkendskab til navne på både dansk og grønlandsk. Herefter præciseres, hvilke navne der skal læres i ovenstående forløb. F.eks.: saks, papir, hæftemaskine og tape. De skrives og tegnes på en særskilt planche af læreren, som en fælles huskeseddel. Løbende i arbejdsprocessen bruges begge navne, og afslutningsvis kan alle eleverne navnene, enten som en del af deres fremlæggelse eller ved at pege på tingene.

Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<p>• Imens arbejdet står på lægger læreren mærke til, hvordan eleven griber opgaverne an. Læg mærke til om eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan planlægge lidt frem, og ved hvad næste arbejdsopgave er, og ved hvilke materialer der skal bruges. - er optaget af arbejdet. - bruger viden fra andre fagområder. <p>Udstilling af alle elevarbejder, hvor eleven fortæller 3 ting om sit billede, f.eks. hvad er motivet, hvad er der i forgrunden, og hvad er der i baggrunden.</p>	<p>”Kunstreproduktioner” og andre materialer. Forlaget de unges kunstkrede, 1992 70.1/ samling af reproduktioner ”Reformationstidens malere”, 74.13/ video ”Mellem Himmel og helvede” 74.6 /Video om kalkmalerier Tegn et menneske 74.901/ video</p> <p>KONKRET MATERIALE: Ud fra dette forslag til materialesamling, kan samtlige forløb og læringsmål opfyldes: 30 stk. blyanter i 6b og 3b 100 stk. blandede farveblyanter 50 sorte tuschpenne i tre størrelser. 10-20 kuglepenne 6 dunke flydende tusch i primær- og sekundærfarver og sort 8 dunke acryl (eller lign) i primær og sekundær farver plus sort og hvid / 8 dunke gouache i primær og sekundær farver plus sort og hvid / evt. Pebeo 25 pensler i stor størrelse 25 pensler i mellem størrelse 25 pensler til akvarel str. 8- 10 (små) ler, pap, metalrester, trærester, garnrester 10 æsker god akvarel eks. / evt. Pelikan 3 æsker a 20 stk. kulkriddt i sort, hvid og rød 10 æsker farvekriddt med 12 stk / evt. Caran Dache linolium, falsæskepap, Zinkplader glasplader, grafikruller og spartler vadbaserede grafikfarver, 3 farver + sort papir, A3 og A4, sort, hvidt og gråt kardus akvarelpapir i A4 og A3- formater rivepapir, dameblade, aviser, silkepapir pap, karton, paprester fra butikken limlak, limstifter, hæftemaskine blyantspidser, viskelæder, forklæder 5-10 staffelier 5-10 bordstaffelier</p>
<p>I det rumlige forløb skal læreren lægge mærke til, om eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kender og laver kasse-, cylindre- og kræmmerhusformer - afprøver andre konstruktioner og former - laver det valgte bygningsværk - afprøver papir og pap på forskellige måder - samler holdbare konstruktioner - afprøver konstruktioner uden brug af klisterbånd, lim eller hæfteklammer - laver egne mønsterkonstruktioner - får færdiggjort sit arbejde <p>Alle aktuelle produkter lægges, efter en udstilling, i kassen, med dato og opgaveformulering på f.eks. bagsiden.</p> <p>Læg mærke til, om eleven: bruger de ordene: <i>kasse</i>, <i>kræmmerhus</i> og <i>cylinder</i> forklarer, hvilke dele bygningen består af forklarer baggrunden for, hvilke former og farver der er valgt.</p> <p>Lad eleverne kigge på billeder af forskellige byer og udpege ligheder og forskelle fra billederne og deres egen by.</p> <p>Snak om, hvordan man gør en by flot, og om, hvordan man gør et mønster flot. Hvordan pynter man væggene i andre bygninger i byen på kommunen, hospital, skole osv.</p> <p>Lad eleverne fortælle, hvilke billeder de møder hver dag, fra de står op, til de går i seng. Lav en ”billedtidslinie”, fra morgen til aften.</p>	<p>25 pensler i stor størrelse 25 pensler i mellem størrelse 25 pensler til akvarel str. 8- 10 (små) ler, pap, metalrester, trærester, garnrester 10 æsker god akvarel eks. / evt. Pelikan 3 æsker a 20 stk. kulkriddt i sort, hvid og rød 10 æsker farvekriddt med 12 stk / evt. Caran Dache linolium, falsæskepap, Zinkplader glasplader, grafikruller og spartler vadbaserede grafikfarver, 3 farver + sort papir, A3 og A4, sort, hvidt og gråt kardus akvarelpapir i A4 og A3- formater rivepapir, dameblade, aviser, silkepapir pap, karton, paprester fra butikken limlak, limstifter, hæftemaskine blyantspidser, viskelæder, forklæder 5-10 staffelier 5-10 bordstaffelier</p>
<p>• Læg mærke til om eleven kender og bruger ordene rigtigt</p>	<p>Samlinger af: forskellige sten i en kasse, til at tegne efter forskellige større tørrede frugter og bælg billeder sat på pap, som inspiration billedleksikon håndbøger, dyr, planter og beklædning o.a. postkort med forskellige kunstneres billeder o.a.</p>

Arkitektur	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har oplevet og erfaret forskellige rums funktioner og betydning • kan finde og beskrive rum man kende 	<p>Arkitektur er arbejdet med rum og bygninger og deres betydning for os, der er i og omkring dem. Rum i arkitektonisk sammenhæng betyder både almindelige rum, med fire vægge, det betyder også steder, hvor man gør noget specifikt, f.eks. arbejder (på værkstedet), beder (i kirke) eller venter (i venteværelset). Rum betyder også steder udenfor, hvor der sker noget bestemt, f.eks. en legeplads, en sportsplads eller en havn. Man skaber også et rum, når man laver en lejrplads, med telte og køkkener, der afgrænser et bestemt sted i naturen. Rum betyder derfor alle de steder ude og inde, som mennesker bruger til bestemte ting.</p> <p>I arbejdet med at erfare rums forskellige funktioner og betydning, skal eleverne se, mærke og beskrive: kirken, skolen, en stue, et arbejdets rum, et fællesskabets rum, et rum, hvor man ønsker at være alene m.m.</p> <p>Der arbejdes med spørgsmål som: - Hvad er et rum? Find 4 eller flere kriterier, der altid er til stede, når vi snakker om et rum. F.eks.: man kan gå ind i det, man kan se, hvor det slutter, det bruges til noget bestemt osv.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • har oplevet og erfaret bygningers enkeltdele og deres brug/funktion • kan se og mærke lysets betydning for et rum 	<ul style="list-style-type: none"> • Tegn det rum, du bedst kan lide at være i. • Find eller lav et kort over byen/bygden og indtegn alle de gode steder, du kan lide at være. • Lav klassens/holdets ”gode steder-rute”, og gå turen med tegneblok. Hvert sted forklarer eleven, hvad der gør dette sted godt. • Arbejd dette tema ind i danskundervisningen i Tema Dansk for 2. klasse om huset. <p>Bygningers enkeltdele skal opleves både ved at se og fortælle om dem og ved at registrere dem med tegning, skrift eller foto. Enkeltdelen fortæller noget om selve rummet og dets funktion. Eleven skal opleve, at vinduer i huse er forskellige fra vinduer i kirker, siddepladser i stuer er forskellige fra siddepladser i skolen osv.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gå i kirken (eller et andet stort rum med plads til mange mennesker) og lad eleverne finde 100 ting tilsammen, som tegnes eller registreres på anden måde. To og to skiftes eleverne til at fortælle, hvad man kan se i rummet. Der tegnes, skrives og fotograferes. Alle dele af kirken bliver beskrevet: vinduer, døre, håndtag, bænke, altertavle, vinkande osv. Lav en lang flot frise med alle de genstande, der er tegnet og fotograferet. Læg især mærke til lysets betydning i kirken. • Gå på rundtur i byen/bygden og lad eleverne finde 100 ting tilsammen, som tegnes eller registreres på anden måde. • Lav en tur, hvor alle de dele der var registreret i kirken, registreres ved almindelige huse og bygninger. Lav derefter en frise med vinduer, døre, håndtag osv. fra almindelige huse. Snak om eller gæt, hvorfor der er forskel. Hvordan bruges lyset i beboelses huse?
<ul style="list-style-type: none"> • har oplevelser med uderum og inderum • kan tegne/ modelbygge huse eller andre byggerier og rum med forskellige funktioner • kan tegne uderum med forskellige funktioner 	<p>Legepladser er steder eller rum både ude og inde.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne vise nogle lege, og derefter fortælle eller blive enige om, hvor man bedst leger lige netop den leg. Find både udelege og indelege. Indret derefter klassen, så der er plads til 4-5 udvalgte lege. Find ud af, om legen kræver plads, dvs. et legested uden møbler, eller om legen kræver møbler. Find også ud af, om legene kræver: lys, mange eller få deltagere, stor plads/ lille plads, redskaber, en bestemt årstid? <p>Funktioner og betydning skal defineres, før der bygges. Eleverne skal lære at opstille kriterier, før der tegnes eller bygges. Konstruktioner som kasse, kræmmerhus, cylinder skal indlæres. Brug evt. opgaven ”Byg et tårn” fra Kunst, yngstetrin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et godt legested. Lad hver gruppe elever opstille 5 punkter (kriterier), der skal være i orden for at deres legested kan blive rigtig godt. F.eks.: der skal være sol, der skal være sne osv. Lad eleverne tegne og derefter bygge deres sted i papmache, papir, pap eller andet.

Arkitektur	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<p>Det er meget vigtigt at gemme alle produkter. På den måde kan man se, hvordan forskellige arbejdsprocesser og teknikker har virket. Man kan samtidigt fastholde elevens fremskridt ved at kigge på ældre produkter og sammenligne dem med nyere ting. Derfor laves en Portefoliokasse, hvor samtlige produkter, skitser og registreringer samles.</p> <p>Alle opgaveark, arbejdstegninger og forklaringer samles ligeledes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven: <ul style="list-style-type: none"> - kan beskrive de vigtigste forskelle på beboelsesbygninger og butik, skole og Kirke. - kan se på en bygning, hvilket formål den har. F.eks. posthus, skolehjem luft-havnbygning osv. - kan forklare eller gætte kvalificeret på hvilke kriterier, der er opstillet for hver af disse bygninger. F.eks.: der skal være plads til mange mennesker, der skal mange rum til at sove i, der skal være et kontor osv. • Læg mærke til om eleven bruger tillægsord og fornemmelser, som forklaringssord, f.eks. der er dejligt, det føles rart, det er sjovt osv. • Læg mærke til hvilke ord eleven bruger til at forklare med. 	<p>Bøger til læreren: Undervisningsministeriet Folkeskoleafdelingen. Temahæfte nr. 8: ”Arkitektur og Design”. R. Broby Johansen: ”Hverdagskunst – Verdenskunst” Nordisk Forlag 1946. Lars Hegelund: ”Tingene omkring os- arkitektur” Gjellerup-Gad, 1984. Steen Ejler Rasmussen: ”Om at opleve arkitektur”, Gads forlag 1975</p> <p>”Billedpædagogisk Tidsskrift” Danmarks Formningslærerforening.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleven beskrive et rums enkeltdele og rummets funktion. • Lad eleverne (tilsammen) finde og benævne, mindst 100 ting, f.eks. et vindue, en alterdug, en lysestage, en udsmykning på en bänk, kirkedøren osv. • Lad eleverne tage en fotoserie af hele frisen, og lad hver elev få en sådan. • Lad eleverne opleve og forklare, hvordan lyskilder i forskellige bygninger ser ud. F.eks. huse har mange små vinduer og lamper, så man kan læse og se hinanden om vinteren. Kirken har store flotte vinduer og levende lys, fodboldpladsen har osv. <p>• Læg mærke til om eleven kan registrere ved hjælp af tegning, skrift eller foto.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om: <ul style="list-style-type: none"> - eleven forstår forskellen på uderum og inderum - eleven kan bruge sin viden om rum og plads, når der planlægges andre aktiviteter i klasseværelset eller ude - eleven kan nævne kriterier for lege udenfor og indenfor • Læg mærke til om eleven kan opstille enkle kriterier for funktioner eller oplevelser før der tegnes eller bygges. • Læg mærke til om eleven kan konstruere kasse, cylinder, pyramide, kræmmerhus i forskellige materialer f.eks. pap, træ(ispinde) osv. • Lad eleverne lave en fotoserie af de færdige steder, så alle elever gemmer ”legestedet”. • Eleverne holder udstilling og fortæller 5 vigtige ting om deres legested. 	

Idræt og udeliv

Idræt	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<p>• har tilegnet sig forskellige færdigheder indenfor boldbasis.</p>	<p>På dette niveau består boldbasis af: boldtilvænning og småspil.</p> <p>Individuelle opgaver Eleven skal skubbe/trille en bold fra punkt A til punkt B med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hænderne - fødderne - ryggen - maven - numsen - næsen <p>• Lav en "Boldstafet". Deltagerne deles op i hold af 5-6 personer. De to hold stiller sig på en række i bredstående stilling, bag en linie. Holdene står med ryggen mod bevægelsesretningen og på vej mod "mållinien" i den anden ende. Den bagerste på hvert hold, har en bold. Ved start afleveres bolden mellem egne ben fremad mod den næste, der fører bolden op over hovedet til nr. 3 der fører bolden gennem egne ben til nr. 4 osv. Straks bolden slippes, løber eleven om i rækken for at være klar igen. Hvilket hold kommer først til modsatte side med bolden?</p>
<p>• har tilegnet sig forskellig færdigheder indenfor kropsbasis</p>	<p>På dette niveau består kropsbasis af balance, koordination og rytme.</p> <p>• Lav "Spejlet": Stil eleverne 2 og 2 overfor hinanden. Den ene laver en fortløbende meget langsom bevægelse, som den anden laver samtidig og fuldstændig identisk. Dette forløb kan laves i samarbejde med Drama.</p>
<p>• kender og har oplevet forskellige former for opvarmning</p>	<p>Det er vigtigt at læreren holder øje med at tempoet ikke bliver for højt.</p> <p>• Leg "Herre og hund": Eleverne er sammen 2 og 2. Den ene er "herre" og den anden "hund". Herren løber en tur og hunden løber med, men holder sig hele tiden til sin herres højre side. Herren udfordre hunden ved at ændre retning – stoppe op – dreje rundt - løbe baglæns - hoppe – sidelæns - baglæns igen osv. Kan laves med en "cirkushund", som "Herren" dirigere til at springe over forhindringer, gennem "Herrens" arme som er formet som en cirkel tæt ved gulvet. logre med halen, gø, krybe i 8-tal mellem "herrens" ben, give pote osv.</p>
<p>• kender forskellige lege, sanglege og gamle grønlandske lege</p>	<p>• To mand frem for en enke. Eleverne står i 3 rækker. Midterrækken er ca. 5 meter foran siderækkerne. Den forreste person i den midterste række råber højt "To mand frem for en enke løb". På dette signal løber den forreste i de to andre rækker frem og skal nå at røre hinanden, inden midterpersonen rører en af dem. Vær opmærksom på at midterpersonen skal kigge fremad, mens denne råber "To mand ..." og først må løbe, når han ser de to løbere. Han må ikke kigge bagud.</p>

Idræt og udeliv

Idræt	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven kan aflevere og modtage en bold og trille en bold med: <ul style="list-style-type: none"> - hænderne - fødderne - ryggen - maven - numsen - næsen 	<p>Bolde</p> <p>Niels Nordber og Michael Thing: "Boldspil på tværs" 1990 Clausen Bøger</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Hold øje med om der er tale om en "skygge bevægelse" eller om bevægelserne er forskudte. • Hold øje med tempo og variationer i bevægelserne 	<p>Langsomt førende musik</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne på skift vise en lille opvarmingsøvelse for en bestemt kropsdel 	<p>Evt. Cirkusmusik.</p> <p>Inger Jespersen: "Idrætsbogen" 1993 Systeme</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne sidde i en rundkreds og lave "rundesang" hvor alle elever skal foreslå en sang eller en leg. 	<p>Løbeplads</p>

Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har tilegnet sig færdigheder indenfor forskellige holdidrætter. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rundbold. En firkantet bane med fire baser (kegler). Et udehold, et indehold. Indeholdet står i række efter hinanden. En opgiver fra udeholdet kaster bolden i vejret, og den første person fra indeholdet har tre forsøg til at slå til tennisbolden med sit bat. Rammes bolden, må slåeren og de andre spillere fra indeholdet, som er ved baserne, løbe videre med det mål at komme ind i rækken igen og kunne slå igen. Udeholdet skal få fat i bolden og kaste den til opgiveren. Når denne griber bolden og rører et fast punkt med foden, råber opgiveren ”Nu”, og alle, der ikke er ved en base, er døde. Endvidere kan en slår dø ved at blive grebet. Ved 3 døde skifter ude og indeholdet.
<ul style="list-style-type: none"> • har tilegnet sig færdigheder indenfor enkelte individuelle idrætter. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lav gymnastik: Læreren foreviser en forlæns rulning med kroppen. Eleverne skal finde på 4-5 andre måder at rulle kroppen på. Sæt eleverne sammen 3 og 3 og lad dem øve sig og sætte deres rulleprogrammer sammen til et program som forvises. Til sidst forevises alle elevprogrammerne i en rækkefølge læreren.
<ul style="list-style-type: none"> • kender og har oplevet forskellige former for kreative bevægelsesforløb. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne løber frit rundt i salen. Løb hele tiden derhen hvor der ikke er andre. Lige inden musikken stopper fortæller læreren hvad de skal: <ul style="list-style-type: none"> - lave armkrog med den nærmeste - kravle mellem benene på den nærmeste - hurtigt røre ved 3 forskellige vægge - klappe kage med den nærmeste - ”fryse” den bevægelse de var i gang med da musikken stoppede - klø den nærmeste på ryggen - lave lyden af sit yndlingsdyr - bevæge sig som sit yndlingsdyr - danse som en popstjerne.
<ul style="list-style-type: none"> • udvikler evnen til at bruge både danske og grønlandske ord og vendinger i undervisningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Læreren tegner en kridtstreg igennem gymnastiksalen, og i den højre halvdel må der kun benyttes dansk, og i den venstre halvdel må kun benyttes grønlandsk. Dette gælder både lærere og elever. Dette kan bruges under alle de forskellige idrætsaktiviteter.

Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleverne - har fundet ud af til at løbe på rigtige tidspunkter - har den rigtige kasteteknik og - den rigtige gribeteknik. 	<p>4 kegler, et bat, en bold og en lille måtte ved opgiverens fod.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Hold øje med kroppens stilling i forhold til rullet. Er stillingen hensigtsmæssig eller skal den ændres Bliver alle rulninger husket. • Tæl hvor mange slags rulninger hele holdet tilsammen har fundet. 	<p>Rullemåtte og musik. DGI "Bold og Leg" 1997. DGI</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til - elevernes reaktionstid når musikken stopper, - om eleverne kan finde ud af øvelserne, når de skal finde en makker. 	<p>Rytmask løbemusik. Palle Krappe : "Hoplakrobat". DUO</p>
<p>Læg mærke til om eleverne bruger de korrekte vendinger og udtryk.</p>	<p>Brug øvrige sproglegeideer fra undervisningsforslag til dansk.</p>

Udeliv	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har erfaringer med vandreture og cykelture samt forberedelserne hertil 	<p>I faget udeliv er det vigtigt at lade eleverne få mange forskelligartede erfaringer. Gør meget ud af at involvere eleverne i alle faser af arrangementet. Forberedelserne er ligeså vigtige som gennemførelsen.</p> <p>Der er mange aspekter af faget, hvor naturfag er en naturlig og vigtig samarbejdspartner.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planlæg en vandretur med eleverne i ugerne op til afslutningen af skoleåret. Vandreturen skal være så lang at madpakker og vand er nødvendige. Hvis det er muligt så anskaf et kort og lær eleverne om, hvordan man kan bruge et kort, f.eks. hvad de forskellige farver på kortet betyder. Følgende emner diskuteres med eleverne: Hvor skal vi gå hen? – få ideer fra kortet. Hvad vil vi se på turen? Er der mulighed for at se dyr? Hvor lang skal vandreturen være? Skal vi vandre i en storgruppe eller skal vi vandre i mindre grupper? Hvornår skal vi vandre? Hvad skal vi medbringe af proviant og ekstra ting (f.eks. tøj og plaster). Beklædning og turrysæk.
<ul style="list-style-type: none"> • har kendskab og erfaring til andre udendørs aktiviteter, som f.eks. rulle-skøjter, skateboard, kurebrædt eller skiløb mm. 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Kør i kæden”. Eleverne lærer først at køre på kurebrædt. Derefter skal de prøve at danne par, mens de kører (side om side) med en hånd i håndtaget på eget kurebrædt og en hånd i makkerens kurebrædt. Efterfølgende skal eleverne prøve at køre i række efter hinanden. Den forreste har en hånd i eget kurebrædts håndtag og en hånd i håndtaget på kurebrættet bag ved. Sådan bliver men ved. Den bagerste har begge hænder i eget håndtag.
<ul style="list-style-type: none"> • har erfaring med sæsonbetonede aktiviteter, som bærp lukning, julepyntindhentning osv. • har tilegnet sig enkelte færdigheder i udeliv og sikkerhed samt ansvarlighed over for naturen 	<ul style="list-style-type: none"> • Gå en tur i fjeldet og saml ting til juledekorationer. Tilbage på skolen lærer eleverne at opbevare det indsamlede materiale, indtil de færdige dekorationer kan laves. Inden turen gennemføres, snakkes der om, hvordan man færdes i naturen og om den sårbare arktiske natur. Aftal, hvordan man plukker, skærer og tager ting fra naturen på en nænsom måde. • Lær eleverne ”Færden uden spor” i naturen. Undervis dem i den arktiske naturs sårbarhed. Gå på oprydningstogt i naturen. Hver elev har en stor pose. Gå systematisk til værks. Hvem kan samle mest skrald? Hvem finder noget brugbart? Fortæl eleverne hvad de skal gøre med skraldet, og hvorfor det ikke er godt at smide menneskeskabte ting i naturen. Henvend jer til lokalradio/tv avis med skraldet og få dem til at beskrive jeres forløb og resultater, så offentligheden kan se problemerne.
<ul style="list-style-type: none"> • har erfaring med bål-tænding og bagning af f.eks. snobrød. • udvikler evnen til at bruge både danske og grønlandsk ord og vendinger i undervisningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Snobrød. Dejen formes til lange ”pølser” og eleverne snor dem på spidsen af deres snobrødspinde (grene, bambuspinde, mm.). Dejen skal ikke være i flammerne, men over gløder. Drej pindene ofte og sørg for at skorpen på brødet bliver lysebrun. Evt. Kan dejen snos om en pølse på pinden.

Udeliv	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Evaluer arrangementet med eleverne. Gentag vandreturen med de korrektioner og forslag elever og lærere bliver enige om er relevante. 	<p>Vandreudstyr, tøj fodtøj, kort, kikkert, forstørrelsesglas mm.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Hold øje med at eleverne har korrekte armstillinger. 	<p>Kurebrædt.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Snak om, hvordan man kan se og vide, at naturen er sårbar, og hvilke materialer der er gode at tage, og hvilke der er gode at bruge til juledekorationer. • Snak om, hvordan eleverne tog hensyn til naturen. • Undersøg elevernes forhold til "Færden uden spor" før undervisningen. Har eleverne via undervisningen opnået forståelse for forureningsproblematikken? 	<p>Rygsække, kniv/saks, ler, stearinlys, kulørte bånd, nisser mm.</p> <p>Poser</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Hold øje med elevernes færden omkring bålet og deres bords afstand til gløderne. • Lad eleverne benævne redskaber, tøj og værktøj på begge sprog 	<p>Mel, vand og lidt salt æltes sammen til en klæg konsistens. Gær er ikke nødvendigt, men kan anvendes, hvis man vil have luftige brød. I så tilfælde skal dejen hæve i ca. 30 min og vandet skal være lunkent (varmes på bålet i en gryde).</p>

Musik, sang, bevægelse og drama

Sang	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • kan synge enstemmigt og enkle kanoner • kan synge flere forskellige danske og grønlandske børnesange, årstids-sange og højtids-sange 	<p>At synge er en af de grundlæggende aktiviteter børn kan, når de kommer i skole. Derfor er det vigtigt at bevare og styrke dette udtryk. Dette gøres ved at synge i så mange sammenhænge som muligt. I musikundervisningen bruges sang både som selvstændigt udtryk og som støtte for andre musiske aktiviteter.</p> <p>Eleverne <u>skal</u> kunne holde koncentrationen, da det er en forudsætning for arbejde med sang, musik og bevægelse.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne synge ”Se nu stiger solen”. Placer eleverne stående i en halvcirkel med front mod læreren. <p>Ekspirer med lydstyrke. Læreren illustrer lav lydstyrke, når han sidder tæt på gulvet, og høj når han har rejst sig op. Lad eleverne følge efter. Når eleverne er fortrolige med sangen, indøves sangen som kanon.</p> <p>Øv forudgående den nemmeste kanon ”Piitaa uumaa ”.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • kender forskellige rim og remser • kan digte små pjattetekster, sange o. lign. 	<ul style="list-style-type: none"> • Syng ”Bogstavsang” Sangen kan også benyttes i forbindelse med bogstavindlæring. • Syng ”Tulugaq” • Brug de lokale rim og remser.
<ul style="list-style-type: none"> • kender forskellige sanglege og har prøvet at dramatisere kendte sange 	<p>I arbejdet med sanglege og dramatiserede forløb skal eleverne kunne indgå i sociale sammenhænge med fælles udtryk og regler.</p> <ul style="list-style-type: none"> • For de mindste elever synges og leges ”Bjørnen sover ” (Bamsi Sinipoq) Senere i forløbet synges og leges : ”Goddag min far – sikke hat du har”.
<ul style="list-style-type: none"> • har fornemmelse for stemmens brug, f.eks. at kunne synge til, at være en del af et stort fællesskab og synge i naturligt stemmeleje (C1 – E2). 	<ul style="list-style-type: none"> • Se eksemplet med ”Se nu stiger solen” i første læringsmål. • Lad eleverne synge for andre klasser/hold.

Musik, sang, bevægelse og drama

Sang	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<p>Eleven skal kunne synge sikkert og med acceptabel tonalitet. Eleven kan synge alene og sammen med andre.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om elevens fokusering og koncentration er i orden under sangen. Eleverne holder øjenkontakt med læreren igennem sangen. • Læg mærke til om eleverne kan lytte og komme ind på det rigtige sted i sangen. 	<p>”Se nu stiger solen” – Peter Michell – ”Ost i Nat” – Tinglutti Forlag. Usiarpoq - liiluu, liiluu. – kanonsang. ”Timmiarput pinnersoq qernertuuvoq” – Enstemmig sang om ravnen. ”Juullimi orpiliaq” – Julesang, højt fra træets grønne top. ”Upernaleriarmat meeqqat qiimaqaat” – Forårssang. ”Erinarsorniarta” – En glædesang. ”Inuuissiortoq pilluarit” – fødselsdagssang. ”Piitaaq uumaa” – kanon</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Sørg for, at alle elever får valgt / sagt noget til sange og rim. 	<p>Trommespil, leg, sang og dans” – Søren Hedegaard. ”Tuulian tuulian tuulian taa” – rimesang. ”Tulugaq” fra Cd’en Timmiaaraasuuguma.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven kan indgå i forskellige lege med faste regler og kan holde fokus. 	<p>”Immakkullu nunakkullu” – Sangleg, jeg gik mig over sø og land. ”Tiivaaniarpunga” – sangleg. ”Naqinnerit nalunngiligit” – Bogstavsangleg. ”Pisuttuarpunga” – Sangleg om hvad de voksne laver. ”Bjørnen sover ” (Bansi Sinipoq) – ”Sangen har vinger” Dansklærerforeningen. ”Goddag min far – sikke hat du har ” – Leif Falk ”Trommespil, leg, sang og dans” – Søren Hedegaard.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven skal kunne synge sikkert og med acceptabel tonalitet. Læg mærke til, om eleven kan synge alene og sammen med andre. 	<p>”Se nu stiger solen” – Peter Michell – ”Ost i Nat” – Tinglutti Forlag.</p>

Musik	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • kender og fornemmer rytme, start/stop og puls 	<p>Det er fundamentalt, at eleverne bliver i stand til at holde en fælles puls. Brug sange, hvor der indgår tydelig start og stop, puls og rytme.</p> <p>Sangene understøttes altid med rytmeinstrumenter.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lad halvdelen af eleverne holde pulsen med trommestikker på "Guld Ombord" - imens den anden halvdel synger. Trommespillerne stopper ved break. En tom takt før næste vers.
<ul style="list-style-type: none"> • har afprøvet legende improvisationer og imitationer 	<ul style="list-style-type: none"> • Lav marimba-historier. En elev spiller tilfældigt på stavspillet imens han digter en fantasihistorie. De andre elever følger historien og agerer til historien, når de bliver valgt af fortælleren. Eleven skal have tryghed nok til at turde at digte fantasifuldt og deltage i det ekspressive udtryk.
<ul style="list-style-type: none"> • har prøvet lettere legende sammenspil 	<ul style="list-style-type: none"> • Lav små "øer" med forskellige instrumenter i en rundkreds. Én elev skal finde på en rytme – de andre skal følge rytmen.
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet i rytmiske sammenhænge med trommer, rytmeinstrumenter, stavinstrumenter, strengeinstrumenter og tangentinstrumenter 	<ul style="list-style-type: none"> • Lav et lille orkester og spil to-akkords nummeret "Når to pindsvin kysser hinanden" og lad eleverne på skift afprøve forskellige slaginstrumenter og akkordinstrumenter. Evt. også basguitar.
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med enkle melodistemmer og enkle modstemmer 	<ul style="list-style-type: none"> • Indøv simple klokkespil og metallofonstemmer på sangen "Guld ombord"
<ul style="list-style-type: none"> • har fornemmelse for tonalitet, lydstyrke, lydlængde og tonehøjde. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spil og syng "Se nu stiger solen" og lav simpel overstemme på (f.eks. et Ostinat) • Gæt lyden : Lad eleverne lukke øjnene, og lad en elev spille på et instrument. Snak om lyden.
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med forskellige direktioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Placer en elev på en stol som dirigent. Lad eleven dirigere de andre, så de synger dynamisk højt eller lavt.
<ul style="list-style-type: none"> • har stiftet bekendtskab med forskellige notationsformer, f.eks. noder 	<ul style="list-style-type: none"> • Lær eleverne at følge en simpel rytmenotation på en tavle. Lav et talekor.
<ul style="list-style-type: none"> • har mødt formerne ABAB og AABAB 	<ul style="list-style-type: none"> • Syng og spil sange med vers (A) og omkvæd (B). • Syng "Jamaica"

Musik	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleverne kan holde en fælles puls og fornemme hvor break'et er. 	<p>”Guld ombord” - Bonde/Lund ”Stavrock 3 ”, Folkeskolens Musiklærerforening.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne spille og improvisere på skift i en spillende rundkreds. • Læg mærke til, om alle elever kan lave en lille improvisation eller imitation. 	<p>”Trommespil, leg, sang og dans” - Søren Hedegaard.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven kan holde fokus og koncentration. 	<p>”Nuanneq niperput” – En glædessang - hør vores stemmer.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven kan spille og synge stadiægte . • Læg mærke til om eleven arbejder efter lærerens anvisninger. 	<p>Når to pindsvin kysser hinanden” – John Høybye ”Multisangbogen 2” – Folkeskolens Musiklærerforlag.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven skal kunne spille en simpel modstemme i halvnoder og fjerdedele. • Afprøv eleverne på skift, imens de spiller og synger. 	<p>”Guld ombord” - Bonde/Lund ”Stavrock 3 ” Folkeskolens Musiklærerforening.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven skal kunne intonere rimeligt – (synge rent) – og have indsigt i forskellige dynamiske musikalske virkemidler. • Afprøv eleverne på skift, imens de spiller og synger. 	<p>”Se nu stiger solen” - Peter Michell – ”Ost i Nat” –Tinglutti Forlag.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleverne er opmærksomme og følger dirigentens tegn. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven holder rytmen og pulsen. 	<p>”Sangen har vinger” – Dansklærerforeningen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven skal kunne kende forskel på begreberne; vers og omkvæd. 	<p>”Jamaica” – Jørgen Wedege. Wilhelm Hansens Forlag.</p>

Bevægelse	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • kan danse enkle grønlandske polkaer 	<ul style="list-style-type: none"> • Brug de lokale polkaer, som udgangspunkt.
<ul style="list-style-type: none"> • kender enkle grundtrin på basis af trommeindlæring, f.eks. frikantsgang/etnisk grundtrin 	<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne gå rytmisk til en puls, i en form for firkant. Start på højre ben.
<ul style="list-style-type: none"> • kender og bruger rytmer i selvkomponerede danse 	<ul style="list-style-type: none"> • Lad eleverne improvisere spontane danse / trin som de andre elever skal følge. • Syng og leg ”Rikke hun kan vrikke”
<ul style="list-style-type: none"> • har koncentration og disciplin i arbejdsprocesserne 	<p>Eleverne skal altid have en god øjenkontakt med læreren.</p>

Bevægelse	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven er opmærksom og gøre sig umage med at lære trinene. 	Maniitsuliarluta aallaratta” – Grønlandsk polka.
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til om eleven kan vægtfordele sin krop fra ben til ben, så grundtrinnet bliver rytmisk. 	”Trommespil, leg, sang og dans” - Søren Hedegaard.
<ul style="list-style-type: none"> • Se efter om eleven har tillid til sit eget udtryk og følger puls og rytme. 	
<p>Se efter om eleven følger de anviste arbejdsprocesser</p>	

Drama	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • har erfaringer med kropsfornemmelser og fornemmelser for krop og rum 	<ul style="list-style-type: none"> • Bevægelser i rummet: ”Gå derhen, hvor der ikke er andre”. Alle eleverne skal sprede sig i hele rummet. Derefter skal de gå rundt i forskellige retninger og finde de steder i rummet, hvor der ikke er andre. Læreren sørger for musik og giver løbende nye opgaver som; gå med meget tunge skridt, gå almindeligt, gå så let som muligt, på hæl, på tå, på yderside, på inderside og blandinger som gå tungt med små skridt, gå let med små skridt osv.
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med kropslige figurer og figurer i rummet 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Mindre endnu”. Eleverne går sammen to og to. De vælger en af gangarterne fra før, f.eks. tung. Nu står de først almindeligt, derefter skal eleverne på skift blive en lille smule mere tung end den anden, det fortsætter lige så længe, det er muligt at vise sig en lille smule tungere endnu. Andre muligheder, let, store skridt, små skridt osv.
<ul style="list-style-type: none"> • har tilegnet sig færdigheder i koncentration og iagttagelse • kan arbejde alene og i grupper med enkle kropslige udtryk 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Spejløvelse” Eleverne arbejder sammen to og to. Læreren styrer spejlbevægelserne i starten med store og tydelige bevægelser, der efter styrer læreren videre ved at bede skiftevis 1. elev og 2. elev styre. Husk at øvelsen kræver 100 % nøjagtige og identiske bevægelser. • ”Give en ting videre” Eleverne sætter sig i en rundkreds. Læreren starter uden ord med at give noget usynligt videre, som alle skal give videre. Lad kun kroppen fortælle, om det er noget tungt, noget blødt eller meget lille, der gives videre. Kun starteren ved/tænker, hvad der er. I løbet af turen rundt skal alle elever have tænkt på, hvad det kan være, og efter hele turen rundt får alle elever lov at gætte. • ”Alle som een” Eleverne deles i to hold; hold a og hold b. På en række stole bedes hold a sætte sig, hold b sætter sig i halvkreds herom og bedes blot nøje iagttage, det der sker. Hold a skal rejse sig og sætte sig igen, men som om de var en eneste person. Alt skal foregå i præcis samme tempo osv. Ingen må sige noget. Hold b skal efter øvelsen kommentere, hvad de så. Derefter byttes der. Hold a skal iagttage og kommentere, hold b skal rejse sig og sætte sig. Nu viser det sig sikkert, at hold b er meget bedre end hold a. Lad hold a prøve igen, og de vil opleve en klar forbedring.
<ul style="list-style-type: none"> • har erfaringer med indøvelse af små forløb • udvikler evnen til at bruge både danske og grønlandske ord og vendinger i undervisningen. 	<p>Til små forløb kan f.eks. bruges: kendte fortællinger, eventyr eller hverdagsaktiviteter. Det meste arbejde i drama på dette og næste trin er uden ord. Sproget bruges mest til instruktion og evaluering.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ”Mime en lille situation fra en morgen”. Eleverne får først en lektie for. De skal iagttage søskende, forældre eller andre voksne og børn, hvor de bor. Herefter skal de udvælge en lille situation, som skal mimes for resten af holdet. Det kunne være: en far der barberer sig, en mor der skifter en lillesøster, en bror der spiser cornflakes osv. Med fokus på enkelhed og tydelighed i bevægelserne fremviser alle elever deres lille situation, og kammeraterne skal gætte. Andre muligheder: erhverv, sport. Aktiviteten kan laves i samarbejde med Personlig udvikling. • Træn enkelte kropsudtryk som glæde, surhed, tristhed, vrede, sjov, skør osv. F.eks. kan en elev vise glæde med kroppen, og de andre skal gætte/huske det korrekte ord. Senere kan komme høj, lav og andre ord, der beskriver, hvor i rummet man befinder sig.

Drama	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<p>Det er vigtigt at snakke om de kropslige oplevelser og fornemmelser, der er opstået i øvelserne, for at fastholde det oplevede og give det ord. Ord, som senere skal bruges til at "hente" og "huske" de forskellige figurer frem igen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Snak om, hvordan det var at gå tungt, gå let osv. Lad eleverne fremvise de figurer, ideer de har ved de forskellige gå-øvelser. 	<p>Spejle, kropstore eller håndholdte. Hatte, tørklæder og andet lettere udklædningsstøj.</p> <p>Materialer der kan lånes fra Pilersuif-fik: Englund; "Drama i klassen" "Dukker"; LFU video Hanne Ladefod; "Komediespil"</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Snak om hvordan man med meget små bevægelser kan åbne og lukke en figur. • Lad eleven beskrive hvordan hun/han var blevet allermest tung, stor, let osv. 	<p>Inspiration til Læreren: Keith Johnstone; "Improvisation og teater" Hans Reitzels forlag 1987 Torben Jetsmark, Som har udgivet mange gode drama bøger.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eleven har en synlig fornemmelse af at lade sig føre med, at sige "ja" til kammeratens ideer. Eleven har fuld fornemmelse for de andres tilstedeværelse, men er helt koncentreret om eget arbejde. Snak om de oplevelser der har været under øvelsen, hvad var svært og hvad var let. Lad eleverne beskrive hvordan det gik rigtig godt. • Lad alle elever prøve med mere tydelige udtryk, lad de resterende iagttage nøje. Snak om de forskellige kropsudtryk, der viser, når noget er tungt, let, blødt, lille og sødt, væmmeligt osv. • Snak om hvorfor det gik bedre efter iagttagelsesøvelsen. 	<p>Søgeord til drama; Krop, leg, idræt og drama</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Snak om, hvordan man kan vise en situation uden ord at bruge ord • Lad eleverne demonstrere forskellige situationer for hinanden, og lad de andre eleverne gætte højt og med ord. 	

